ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE أزتاك جريدة يوميّة سيّاسية وأدبية - المديرة المسؤولة : إيڤا درويشيان

1500 Լ.Ռ. 71ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 280 (19849) ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 10 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1998 10 ԷՋ

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ Է. ՇԵՒԱՐԴՆԱԾԷ ՓՐԿՈՒԵՑԱՒ ՄԱՀԱՓՈՐՁԷ ՄԸ

Վրաստանի նախագահ Էտուարտ Շեւարտնաձէի մամլոյ գրասենեակը երեկ հաղորդեց, որ նախագանը փրկուած է մահափորձէ մը, որ տեղի ունեցաւ մայրաքաղաք Թիֆլիսի մէջ:

Մահափորձը տեղի ունեցաւ, երբ Շեւարտնաձէի շքախումբը ճեպարկուեցաւ ոմբային յարձակումի: Ահաբեկիչներ նախագահական բազմաթիւ ձեռնաւորումներ նետեցին նախագահին ինքնաշարժին ուղղութեամբ: Թիկնապահ մը սպանուեցաւ եւ երեք ուրիշներ վիրաւորուեցան: Շեւարտնաձէի զրահապատ ինքնաշարժը վնասուեցաւ, սակայն նախագանը անվնաս դուրս եկաւ, հաստատեց նախագանութեան բաւիքեր Վախթանգ Մասխուլիա:

Շեւարտնաձէ անմիջապէս դատապարտեց մահափորձը եւ անոր հեղինակները որակեց ահաբեկիչներ, որոնք կը գործեն *մաֆիայի* հաշուոյն: «Պիտի չարտօնեմ, որ *մաֆիան* կառավարէ այս երկիրը», ընդգծեց Վրաստանի նախագանը:

Խմբագրական

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

1998 Փետրուար 3ին Լեւոն Տէր Պետրոսեանի նախագանի պաշտօնեն հրաժարումով Հայաստանի հաւրապետութիւնը վերագտաւ ազգային արժէքներու եւ ռազմավարութեան հունը: Միաժամանակ, իշխանութիւններու սանմանադրական փոփոխութեամբ առաջացաւ կարելիութիւնը ժողովրդավարութեան ամրապնդումին եւ զարգացումին համար:

Հայ ազգային ռազմավարութիւնը, որուն պահապանը եւ քարոզիչը, 1918էն ի վեր եղաւ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը, 1988ին, Արցախի եւ Հայաստանի հայութեան միացեալ պոռթկումով վերադարձաւ հայրենիք: Հարիւր հազարաւոր հայեր իրենց միակամ կեցուածքով պահանջեցին Ղարաբաղի միացումը Հայաստանին եւ հայկական բոլոր հատուածներու մէկտեղումը ազգի ընդհանուր ակներու համբուն վրայ: Մէկ ազգի եւ մէկ հայրենիքի կենսական գաղափարները իրենց նուիրագործումը գտան Արցախի եւ Հայաստանի միացումի յայտարարութեամբ եւ Լեռնայինի Ղարաբաղի ազատագրական պայքարին շուրջ համայն հայութեան միաւորումով:

Սակայն, Ղարաբաղեան Շարժումի ժողովրդայինի հզօր ալիքին վրայ իշխանութեան հասած խմբակը, որ ինքզինք անուանեց Հայոց Համազգայինի Շարժում շրջեց ազգին ընդհանուր ակնկալութիւնները, ականատարեց անոր գաղափարները եւ ձեռնարկեց ազգային ռազմավարութեան փոշիացման:

1991ին, լաւատես ու հաւատաւոր ժողովուրդին գրեթէ ամբողջական վստահութեամբ հաւրաքուեցաւ Լեւոն Տէր Պետրոսեան, որ յենուելով ՀՀՇին վրայ հաստատեց նախագահական կեդրոնացեալ վարչակարգ եւ ձեռնարկեց հայ ազգի սանմանափակումին:

Լեւոն Տէր Պետրոսեան բացայայտ պայքար շղթայազերծեց ազգային գաղափարախօսութեան եւ անոր դրօշակիր Հ. Յ. Դաշնակցութեան դէմ, միաժամանակ առաջ քշելով գաղափարական իր ըմբռնումները, որոնք կը հիմնուէին միջազգայինի արժէչափերու վրայ: Անի ազատագրական պայքարի վերջնական ազատագրական պայքարի վերջնական ազատագրական պայքարի վերջնական

ՄԱՐ ՄԱՐՈՒՆԻ ՏՕՆԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՀԸԲԱՌԻ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ԺԸՄԷՅԶԷԻ ՄԱՐ ՄԱՐՈՒՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Լիբանանի քաղաքական կեանքը արձակուրդի մէջ էր երէկ Մար Մարունի տօնին առթիւ: Ամէն տարուան պէս, հաւատացեալներ եւ ոչ հաւատացեալներ միասին Հըբառի ներկայ գտնուեցան այս առիթով Ժըմէյզէի Մար Մարունի եկեղեցւոյ մէջ մատուցուած Ս. պատարագին: Ներկայ գտնուեցան նաեւ խորհրդարանի նախագահ Նպիհ Պըրրի, փոխ վարչապետ Միշէլ Մըր. երեսփոխաններ եւ պետական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ:

Արարողութեան հանդիսապետեց Պէյրութի մարոնիներու առաջնորդ Պուլոս Մաթար: Իր քարոզին մէջ, ան կոչ ուղղեց կառչած մնալու ազատութեան, իբրեւ հայրենիքի հիմնաքար: Ան նաեւ կոչ ուղղեց տիալոգի միջոցաւ լուծելու առկայ բոլոր հարցերը, ամրապնդելու համար լիբանանցիներու միասնականութիւնը: Մաթար պահանջեց վերատեսութեան ենթարկել հարկային համակարգը, որպէսզի անիկա դառնայ աւելի արդար եւ թեթեւցնէ ալքատներուն բեռը:

Պատարագէն ետք, նախագահ Հրաուի տեղւոյն վրայ ընդունեց շնորհաւորութիւնները:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

•ԱՊՐԻԼԵԱՆ հասկացողութեան հսկիչ մարմինը երէկ գումարեց ժողով մը քննարկելու համար Լիբանանի ներկայացուցած երկու քաղաքները, որոնցմէ առաջինը կը վերաբերի Մաժտըլզունի մօտ քաղաքային մը կեանքը խլած խարայէեան ականահարումին, իսկ երկրորդը Եարէրի բնակարանային թաղամասերու ռմբակոծումին:

•*ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ կօմիտէն հաղորդուած տեղեկութիւններու համաձայն, խարայէեան ուժեր երէկ խուզարկութիւններ կատարեցին Քֆար Քրյա կիւղին մէջ, ուր ձերբակալեցին յահտեան ուժերու տեղւոյն պատասխանատու Ահմէտ Ապտրլ Ժալիլը, իսկ Ատայէհ կիւղին մէջ ձերբակալեց կին մը:*

•ԼՐԱՏՈՒԱԿԱՆ մարզի եւ լատեռողական միջոցներուն վերաբերող օրէնքներուն գործադրութեան գնահատումը կատարող նախարարական յանձնախումբը Չորեքշաբթի օր պիտի գումարէ ժողով մը, փոխ վարչապետ Միշէլ Մըրի գլխաւորութեամբ:

ԱՋԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ...

ևութեան քայքայումով եւ վարչապետ Ռ. Հոչարեանի ու պաշտպանութեան նախարար Վ. Սարգսեանի առաջադրած այլընտրանքով:

Այսպէս, փուլ եկաւ հատուածական եւ յարմարուողական քաղաքականութիւնը եւ յաղթանակեց Արցախի պայքարով հիմնաւորուող եւ ազգի միասնութեան ձգտող ազգային ռազմավարութիւնը: Յաղթանակեց նաեւ չափաւոր դիւանագիտութիւնը յանձինս վարչապետի շրջահայեաց եւ խոհեմ արտայայտութիւններուն: Ազգային կամքի վերականգնումին յաջորդ հանգրուանը Մարտ 16ի նախագահական ընտրութիւններն են, որոնց ազատ եւ ժողովրդավար կազմակերպումին ապահովումը անհրաժեշտ է թէ միջազգային ու ներազգային իրաւականութեան հաստատումին եւ թէ ազգի միասնութեան ամրապնդումին համար:

ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԻՄԱՊՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Բոլոր այն ազգայինները որոնք լիբանանահան հպատակութեան դիմում կատարած են, եւ լրիւ կերպով ամբողջացուցած՝ իրենց թղթածրարները, պարտին անմիջապէս ներկայանալ Տրպպէսի հայ կաթողիկէ Ս. Եղիա եկեղեցին, ՄԻԱՅՆ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 10, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ԵՒ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 12 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ, առաւօտեան ժամը 8էն երեկոյեան ժամը 6, վերջնական տեղեկութիւններու լրացման համար:

Ենթակաները պարտին իրենց հետ բերել իրենց այժմու բնակութեան հասցէն:

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԻՄՈՂՆԵՐՈՒՆ

Բոլոր այն ազգայինները, որոնք լիբանանեան հպատակութեան դիմում կատարած են եւ ամբողջացուցած՝ իրենց թղթածրարները, պարտին անմիջապէս ներկայանալ Ազգային առաջնորդարան ամենաուշը մինչեւ 12 Փետրուար, անհրաժեշտ տեղեկութիւններու լրացման համար:

Ազգային առաջնորդարան ներկայացողները կ'ընդունուին ՄԻԱՅՆ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 10, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ԵՒ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 12 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ:

Ենթակաները պարտին իրենց հետ բերել Ազգային առաջնորդարանի կողմէ իրենց թղթածրարի թիւը եւ վերջին հանգրուանին տրուած ստացագիրը - կտրօնը, ինչպէս նաեւ՝ իրենց այժմու բնակութեան հասցէն:

ԴԻՒԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՀԱՐԻՐԻ ՏԵՍԱԿՑԵՑԱՒ ՄԱԼԷԶԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՀԵՏ

Վարչապետ Ռաֆիք Հարիրի երէկ ժամանեց Մալեզիա, ուր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Մալէզիոյ թագաւորին հետ, ներկայութեամբ երեւմտական հարցերու պետական նախարար Ֆուատ Սինիորայի:

Հարիրի ապա մալէզիացի իր պաշտօնակիցին՝ Մահաթիր Մուհամէտի հետ գումարեց դունփակ ժողով մը, որուն աւելի ուշ միացան Հարիրիի ընկերակցող պատուիրակութիւնն ու մալէզիացի պաշտօնատարներ:

Ժողովէն ետք, Հարիրի յայտարարեց, որ քննարկուած են երկկողմանի յարաբերութիւններն ու բարգաւաճման մարգին մէջ Մալէզիոյ փորձառութիւներ, որմէ կրնայ օգտուիլ Լիբանան:

Մահաթիր Մուհամէտ ընթրիք մը տուաւ Լիբանանի վարչապետին ի պատիւ, եւ հաւաստեց, որ Մալէզիա հետաքրքրուած է ներդրումներ կատարելու Լիբանանի տնտեսութեան բոլոր բնագաւառներէն ներս, յատկապէս գրօսաշրջութեան մէջ:

Մալէզիոյ արտաքին գործոց նախարարը յայտարարեց, որ Հարիրիի այցելութիւնը չարունակութիւնն է երկու վարչապետներուն միջեւ խորհրդակցութիւններուն, եւ Մահաթիր Մուհամէտ այս առիթէն պիտի օգտուի լիրանանցի իր պաշտօնակիցին ներկայացնելու Մալէզիոյ սակարանային տագնապին պատճառները:

Նախարարը հաւաստեց, որ երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները չատ լաւ են եւ մաղթեց, որ այս այցելութիւնը պիտի նպաստէ անոնց ամրապնդումին:

Հարիրի - Մուհամէտ խորհրդակցութիւնները եզրափակուեցան սկզբունքային համաձայնագիրով մը, որ կ'առաջադրէ գարկ տալ երկու երկիրներուն միջեւ լրատուական գործակցութեան:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ...

1

կիաները, որոնք քուէարկութեանց 5 տոկոսէն աւելի ձայն ապահոված են, մինչ խորհրդարանէն ներս պատահածը ո՛չ թէ ֆրակցիաներու, այլ պատգամաւորական խմբակցութիւններու փոփոխութիւններ են: «Ցամենայնդէպս ճամբու կիսուն խաղին կանոնները փոխելը ճիշդ չէ, մանաւանդ որ կր գտնուինք արտակարգ ընտրութեան սեմին եւ ժամկէտները չատ սեղմ են», աւելցուց ան:

Նախագահական նախկին ընտրութիւններէն ետք ընտրական որոշ յանձնաժողովներու անդամներուն դէմ քրէական դատեր բացուած կին: Մանուկեան ըսաւ, որ այդ անդամներէն ոչ մէկը դատապարտուած է դատարաններուն կողմէ, հետեւարար անտեղի է խօսիլ այս անդամները փոխելու մասին:

«Ընտրութիւններու արդար ու ժողովրդավարական ընթացքը բոլորովին կախեալ չէ ընտրական կեդրոնական յանձնաժողովի կամքէն, սակայն բոլոր մասնակիցները կ'ընդունին այս անհրաժեշտութիւնները», եզրափակեց Մանուկեան:

ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ...

1

Ոսկանեան իր խօսակիցներուն յայտնեց, որ Մարտ ամսուն նախատեսուած նախագահական ընտրութիւններուն պիտի հրաւիրուին ՄԱԿի, ԵԱՀԿի, Եւրոպական Միութեան ու Եւրոխորհուրդի, ինչպէս նաեւ տարբեր երկիրներէ դէտեր: Ան նաեւ վստահութիւն յայտնեց, որ ընտրութիւնները պիտի կատարուին ապատ եւ արդար մթնոլորտի մէջ ու պիտի նպաստեն Հայաստանի միջազգային վարկին բարձրացման ու եւրոպական կառոյցներուն մէջ անոր ներառման:

Նախարարի պաշտօնակատարը նաեւ ներկայացուց Ղարաբաղի հարցին լուծման գործընթացի: Րաչ փուր եւ վստահեցուց, որ Հայաստան հաւատարիմ պիտի մնայ Մինսքի խմբակի բանակցութիւններու ընտրանքին: Այս ուղղութեամբ, Ոսկանեան վստահութիւն յայտնեց, որ Ղարաբաղի չուրջ բանակցութիւնները միակ ճամբան են չրջանի խաղաղութեան ու փոխադարձ վրստահութեան վերահաստատման:

ՃՈՐՃ ԳԱՍԱՐՃԻ ՀԵՀՈՄԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Շաբաթ, 7 Փետրուար 1998ին, Հ. Ե. Հ. Ո. Մ.ի ներքնական հանդիպումին հիւրն էր Պեքաայի հայ երեսփոխան պրն. Ճորճ Գասարճի: Հեհոմականները երեսփոխանին հետ ունեցան սրտբաց եւ մտերմիկ զրոյց մը, լիբանանահայութիւնը յուզող պահուագական քաղաքական եւ ընկերային հարցերու շուրջ:

Հարց-պատասխանի ձեւին տակ արծարծուեցան կրթական հարցեր, ինչպէս հայկական դպրոցներու մէջ արաբերէնի զօրացման հարցը, ինչպէս նաեւ քաղաքական հարցեր, որոնցմէ յիշենք միջհամայնքային յարաբերութեան հարցեր, Այնճարի նողերուն եւ Վանայ Ձայնի հարցը, հայութեան քաղաքական միասնականութիւնը եւայլն: Երիտասարդներուն հարցերուն պատասխանելով, պրն. երեսփոխանը իր մտահոգութիւնը յայտնեց պետական կառոյցին մէջ հայ պաշտօնեութեան թուային եւ որակային անբաւարարութեան մասին: Իր խօսքը եզրափակելով, երեսփոխանը քաջալերեց եւ մղեց երիտասարդները պետական կառոյցներու մէջ հայերու ներկայութիւնը աւելցնելու եւ շեշտելու:

Յառաջիկային, պրն. Գասարճի Հ. Ե. Հ. Ո. Մ.էն ներս պիտի ունենայ դասախօսութիւն մը, քաղաքական ընտրութիւններու շուրջ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Չոլոյեան ընտանիք շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով եւ նուիրատուութեամբ մասնակից եղան իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ հարազատին՝ ՍԱՐԳԻՍ ՉՈԼՈՅԵԱՆի մահուան սուգին:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ԻՐԱՔԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊԻ ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ ՄՏԱՎԱԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Անցնող չարթուան ընթացքին, Հարաւի եւ Արեւմտեան Պեքաայի մէջ արձանագրուած ապահովական ու գինուորական վիճակին գահավիժումը մտավախութիւններ ստեղծեց, թէ յիշեալ վայրերուն մէջ տիրող իրավիճակը կրրնայ դուրս գալ իր ընթացիկ ծիրէն:

Այս իրապարձութեանց հետեւող չրջանակներուն կարծիքով, Իսրայէլ չատ յաճախ դիմած է անակնկալ յարձակումներու, յատկապէս Արեւմտեան Պեքաայի դէմ: Իսկ Հարաւի դիմադրութեան գործողութիւնները յատկանշող գարպագումը այն էր, որ դիմադրութեան յարձակումները թիրախ ունէին աւելի իսրայէլեան ուժերը քան Լահտի հետեւորդները:

Յիշեալ արտասովոր պահավիժումի ցուցանիշներէն է նաեւ այն իրողութիւնը, որ «Ապրիլեան Հասկացողութենէն» րխած հսկիչ յանձնախումբը մէկ չարթուան ընթացքին երկրորդ անգամն է, որ ժողովի կը հրաւիրուի, երբ տակաւին ներկայացուած նախորդ բողոքներուն մեյան չէ չորցած, ինչ որ կը պարզէ թէ ինչպիսի սրտրապտոյտի մէջ կը թաւալի այս յանձնախումբին առաքելութիւնը:

Այսուհանդերձ, յուսատեսներ այս կացութիւնը կրնկատեն մեկնակէտ երկու կարեւոր հարցերու գարպացման:

Ա) Առաջին, ամերիկեւիրաքեան տագնապի անուղղակի անդրադարձ, այն իմաստով, որ Իսրայէլ կր փորձէ չրջանային - միջազգային տագնապի մէկ պահու չահագործումը այնպէս մը, որ անիկա նպաստէ իր ճնշումներու կրկնապատկելու պատեհութեան թէ լիրանանեան ճակատներու վրայ: Մինչ, ամերիկեան վարչամեքենան կր փորձէ Իրաքի դէմ արձակած իր գինուրական սպառնալիքներով որոշ յաւաջդիմութիւն արձանագրել պատեհութեան երթին վրայ:

Բ) Երկրորդ, Իսրայէլի որդեգրած նոր ոճր գինուորական չարունակականը իր գործողութեանց մէջ, ուր անիկա խուսափելով հանդերձ գինուրական յարձակիր գործողութեան ձեռնարկելէ կր չրջանցէ ընթացիկ հարուածի եւ հակահարուածի մարտավարութիւնը, ու այս պատճելու համար Լիրանանը եւ յատակ պատգամ մր փոխանցելու Սուրիոյ, իրրեւ հակագրեցութիւն թիւ 425 որոշումի իսրայէլեան մեկնարանութեան գծով անոնց (Սուրիոյ եւ Լիրանանի) ցուցաբերած ժխտական ու կարծր կեցուածքին:

Նոյն չրջանակներուն կարծիքով, վերոյիշեալ կացութիւնը դրսեւորումն է իսրայէլեան ներքին այն համոգումին ու յուսախաբութեան, թէ լիրանանեան երթը չրելու իր բոլոր փորձերը ամուլ ու ձախող են ու կարելի չէ ամերիկեան ուշադրութիւնը պատեհ տինեան երթին վրիպեցնել ու կեդրոնացնել Լիրանանի վրայ: Այս մէկը նաեւ կը դրսեւորէ ամերիկեան այն հսկայ ճնշումը, որ կը բանեցուի Իսրայէլի վրայ, գայն որոշ կիջումներու մղելու նպատակով, Արեւմտեան Ափն քաչուելու գծով: Այս վերջինը Քլինթըն - Նեթանիահու տարակարծութեան հիմնահարցերէն մէկն է ու կր թուի, թէ արտաքին գործոց նախարարուհի Մատլէյն Օլպրայթի Իսրայէլ կատարած վերջին այցելութիւնը չկրցաւ մեղմացնել այս տարակարծութիւնը:

Հարաւի թէ Արեւմտեան Պեքաայի մէջ իսրայէլեան գինուրական գործողութեանց սաստկացումը այն տպաւորութիւնը կր ձգէ, թէ Նեթանիահու կ'ուզէ օգտագործել ամերիկեան վարչամեքենայի «մինչեւ ականջները» իրաքեան ականապին մէջ խրած կացութիւնը՝ փորձառական նոր տարագներ կիրարկելու համար Լիրանանի մէջ ու ստեղծելու այնպիսի իրողական վիճակ, որ ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղար Քոֆի Անանի դէմ (Լիրանան կատարելիք իր հաւանական այցելութեան ընթացքին) արտասովոր քայլերու ձեռնարկելու այս գծով:

Հոսկէ Լիրանանեան ու թերեւս այսուրիական այն որոշ մտավախութիւնները ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարին ցուցաբերած սկրպտական ճկունութեան գծով՝ իսրայէլեան ապահովական կարգապրութեանց առաջարկին առնչութեամբ, իրրեւ պայման թիւ 425 որոշումի կիրարկումին:

Այս իրավիճակին հետեւող դէտերու կարծիքով, Դիմադրութեան գործողութիւնները կրնան շարունակել իրենց ներկայ ընթացքը, առանց մեծ վտանգի ենթարկելու Հարաւի եւ Արեւմտեան Պեքաայի ներկայ ապահովական ու գինուրական վիճակը:

ԱՐՑԱԽԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՆ ՖՈՆՏԻՆ

•Սարգիս Զոլոյեանի մահուան առիթով,

Տէր եւ տիկին Մելքոն Յակոբեան	50.000 լ. ո.
Մահուկ Գաբալոզեան	100.000 լ. ո.

ՆՈՐ ԱՆՁՆԱԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ԴԻՄՈՒՄՆԵՐ

Ներքին գործոց նախարարութեան անձնաթուղթերու վարչութիւնը քաղաքացիներուն կոչ ուղղեց ներկայացնելու նոր անձնաթուղթ ստանալու դիմումները:

Վարչութիւնը թուականներ նշդեց իւրաքանչիւր մականունի սկզբնատառին համեմատ եւ դգուշացուց, որ ճշդուած պայմանաժամէն ուշ դիմողները պիտի ստիպուին սպասել դիմումներու ամբողջացումին երկրորդ առիթի համար:

Դիմումներու ներկայացման ժամանակամիջոցին պետական գործողութիւններու ընթացքին եւ անցարգելներու վրայ դժուարութիւններ պիտի հանդիպին այն քաղաքացիները, որոնք դիմում չեն ներկայացուցած, որովհետեւ նկատի պիտի առնուին միայն նոր անձնաթուղթերը:

Պէտք է նշել, որ ստորեւ տրուած այբբենական կարգի ժամանակացոյցը կը վերաբերի այն քաղաքացիներուն, որոնք իրենց գրանցուած շրջանին մէջ չեն ապրիր, եւ չեն ուզեր հոն ներկայացնել իրենց դիմումը:

Դիմումները կր կատարուին 2 հանգրուանով.

ա. Ընտանեկան լիրաժ քայտ եւ մէկական լուսանկար (3.5 x 4.5 սմ., գունաւոր) յանձնել թղթապետին: Այս հանգրուանին դիմումին տիրոջ ներկայութիւնը անհրաժեշտ չէ:

բ. Քանի մր չարաթ ետք, թղթապետը կր տեղեկացնէ, թէ ենթական ուր պէտք է անձամբ ներկայանայ մատնահետքերու եւ անձնաթուղթի ստանձման համար:

Իրենց արձանագրութեան վայրերէն հեռու բնակող քաղաքացիներուն դիւրութեան համար ստեղծուած են դիմումի ներկայացնելու հետեւեալ կեդրոնները.

Ռամլէթ Պայտայի ոստիկանական վաշտի կեդրոնատեղի (Իւնեսքօ). Արեւմտեան Պէյրութի բնակիչներուն համար:

Մոնամէտ Նասէր զօրանոց (Թեոթաուի հիւանդանոցին կից). Արեւելեան Պէյրութի բնակիչներուն համար:

Ժըտէյտէի հին գաւառապետարանը՝ Պէյրութի հիւսիսային արուարձանի, Քեսրուանի եւ Ժիպէյլի բնակիչներուն համար:

Երթեւեկի հսկիչ ոստիկաններու Պաապտայի զօրամասի կեդրոնատեղին (Քամիլ Շամուն մայրուղի). Պէյրութի Հարաւային արուարձանի, Ալէյի եւ Շուֆի գաւառներու բնակիչներուն համար:

Հիւսիսի հանրանգապետարան՝ (Թրիփոլի) հանրանգի բնակիչներուն համար:

Հարաւի հանրանգապետարան՝ (Սայտա) հանրանգի բնակիչներուն համար:

Ոստիկանութեան Նապաթիէի կեդրոնատեղին՝ Նապաթիէ հանրանգի բնակիչներուն համար:

Պեքաայի Զահլէի հանրանգապետարանը՝ Պեքաայի բնակիչներուն համար:

Ըստ արաբերէնի տառերուն, ճշդուած է հետեւեալ ժամանակացոյցը.-

«Խ» «տալ» «զալ» տառերուն՝ 1 Յունուար 1998էն մինչեւ 31 Յունուար 1998:

«Ի» «զայն» տառերուն՝ 1 Փետրուար 1998էն 28 Փետրուար 1998:

«Սին» տառին 1 Մարտ 1998էն մինչեւ 31 Մարտ 1998:

«Շին» եւ «սատ» տառերուն՝ 1 Ապրիլ 1998էն մինչեւ 30 Ապրիլ 1998:

«Տատ» «թաո» եւ «զաո» տառերուն՝ 1 Մայիս 1998էն մինչեւ 31 Մայիս 1998:

«Այն» տառին՝ 1 Յունիս 1998էն մինչեւ 30 Յունիս 1998:

«Ղայն» «ֆէ» եւ «գաֆ» տառերուն 1 Յուլիս 1998էն մինչեւ 31 Յուլիս 1998:

«Քաֆ» եւ «լամ» տառերուն՝ 1 Օգոստոս 1998էն 31 Օգոստոս 1998:

«Միմ» տառին՝ 1 Սեպտեմբեր 1998էն 30 Սեպտեմբեր 1998:

«Նուն», «հէ», «ուաու» եւ «եէ» տառերուն՝ 1 Հոկտեմբեր 1998 էն 30 Հոկտեմբեր 1998:

ԽՈՍՐՈՎ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՍՏԱՆԱԼ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Ազգային ժողովի ներքին գործերի մշտական յանձնաժողովի նախագահ Խոսրով Յարութիւնեան շնորհաւորական հեռագիրներ ստացած է Անկախ Պետութիւններու Համագործակցութեան գործադիր քարտուղար Իւան Կորոտչենկոյէն եւ ԱՊՀ Միջխորհրդարանական վեհաժողովի խորհուրդի գլխաւոր քարտուղար Միխայիլ Կրուտովէն:

Հեռագիրներու մէջ նշուած է, թէ Խ. Յարութիւնեան, որ ունի բազմամեայ փորձառութիւն, մեծապէս կ՚օժանդակէ ԱՊՀի երկիրներու միջեւ համագործակցութեան գործին:

ՀՀՇ ԿԸ ՔՆՆԱՐԿԷ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ

Փետրուար հին տեղի ունեցաւ ՀՀՇի վարչութեան նիստը, որուն մասնակցեցան Լեւոն Տէր Պետրոսեան, Բաբգէն Արարքցեան, Վանօ Սիրադեղեան, Կարապետ Ռուբինեան եւ այլք:

Սուր մթնոլորտի մէջ կայացած նիստին քննարկուեցաւ Հայաստանի ներկայ իրավիճակը եւ արծարծուեցան ՀՀՇի ապագայ գործունէութեան հետ կապուած հարցեր:

Առաջարկուեցաւ, որ Սիրադեղեան հրաժարի ՀՀՇի վարչութեան նախագահի իր պաշտօնէն: Սիրադեղեան իր կարգին ըսաւ, որ եթէ ՀՀՇ որոշէ մասնակցիլ նախագահական ընտրութիւններուն, այն ժամանակ ինք կը հրաժարի իր պաշտօնէն:

ԱԺՄ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Փետրուար 4ին ԱԺՄ պատգամաւորական խմբակցութիւնը վերապրաժաւ Ազգային Ժողով: Այդ մասին հարցազրոյցով Դաւիթ Վարդանեան յայտնեց, թէ 1996ի Ազգային Ժողովի մէջ կատարուած յայտնի դէպքերէն ետք իրենց խմբակցութիւնը որոշեց պայքարիլ եւ թարկել Ազգային Ժողովի նիստերը: Լ. Տէր Պետրոսեանի հրաժարականէն ետք իրավիճակը փոխուած է, եւ իրենք որոշած են վերադառնալ Ազգային Ժողով:

Իսկ թէ ինչ ըսելիք ունին խորհրդարանի ուժերու վերադասաւորման մասին, Վարդանեան նշեց, թէ դեռ չէ փոխուած խորհրդարանին մէջ, միակ տարբերութիւնը այն է, որ «Հանրապետութիւն» պլոքի փոխարէն մեծամասնութիւնը կազմած է «Երկրապահ»ը: Վարդանեան իր կարմանքը յայտնած է այն մասին, որ Խոսրով Յարութիւնեան իրրեւ Ազգային Ժողովի նախագահի թեկնածու առաջարկուած է «Երկրապահ» պլոքին եւ վարչապետին կողմէ: Ըստ Վարդանեանի, կայ խոսքի եւ գործի հակասութիւն, որովհետեւ, Վարդանեան կը բացատրէ, թէ Լ. Տէր Պետրոսեանի ձանձրացնելէն ետք առաջինը Խ. Յարութիւնեանն է, որ պաշտպանած է նախագահին դրոյթները Արցախի հարցին վերաբերեալ, մինչ երբ պարտուողական ուժերը կը հեռանան քաղաքական ասպարէզէն, այդ հեռացումը դրական գնահատող անձնաւորութիւններէ կ՚առաջարկէն Խ. Յարութիւնեանին նման անձնաւորութեան մը թեկնածնելիութիւնը: Ինչ որ աւելի կարմանալի կը թուի Վարդանեանին, այն է, որ Խոսրով Յարութիւնեան կը շարունակէ տակաւին մնալ վարչապետի կրնաւոր խորհրդականը:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒ ՏԱՅ ԻՐ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԻ ՇԱՐԺԱՌԻԹՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

Փետրուար 6ին Հայաստանի Սկրտնական դրամատան նախագահ Բագրատ Ասատրեան մամլոյ ասուլիս մը տուաւ իր ներկայացուցած հրաժարականի շարժառիթներու մասին որոշ բացատրութիւններ տալու համար:

Ասուլիսի սկիզբը Ասատրեան նշեց, թէ վերջերս կատարուած բազմակողմանի լուրջ փոփոխութիւններու պատճառով որոշած է հրաժարիլ: Ասատրեան փոփոխութիւններուն պատճառով հրապարակած են նոր ուժեր, որոնց հետ լիւ հարցեր ունի: Ասկէ զատ, բարոյական բնոյթի պարտաւորութիւններ իրեն կը տանին, որ դիմէ այդպիսի քայլի: Ինչ կը վերաբերի Սկրտնական դրամատան խորհուրդի հրաժարականին, ապա բան Բագրատ Ասատրեանի իր վրայ որեւէ ճնշում չէ եղած:

Սկրտնական դրամատան ներկայացուցչ Սկրտնական դրամատան վերջին չորս տարուան պատմութիւնը՝ նշելով, որ բան Լեւոնեան Սկրտնական դրամատունը իր նոգեզաւակն է, իսկ չորս տարի առաջ, բան Ռ. Ասատրեանին, Ոչինչ չի եղել»: Իսկ այժմ Սկրտնական դրամատունը կայացած կառոյց է եւ կարեւոր դեր կը խաղայ պետութեան ամենամեծ բաղխականութեան մէջ: Բագրատ Ասատրեան որոշ բանական տուեալներ ներկայացուց Սկրտնական դրամատան ֆինանսական կարողականութեան մասին: Հայաստանի Սկրտնական դրամատունը ունի 252 աշխատող: Վերջին չորս տարիներուն բնագրին վերատրամադրման ծրագիրներու հետեւած են 599 պաշտօնեայ, որուցմէ 300ը՝ արտասահմանեան 25 երկիրներու մէջ:

Դրամատունին գանցը ամբողջութեամբ կը կառավարի Սկրտնական դրամատան կողմէն: Սկրտնական դրամատան արտաքին պահեստները ներկայիս 903 միլիոն ռուբլի է, ոսկիի պահեստները՝ 1233 ֆիլոկրամ: Ըստ Ասատրեանի, Հայաստանի դրամատունին օրինապրութիւնը ամենէն ուժեղ կառավարուածն է՝ շրջանի միւս երկիրներուն հետ համեմատած:

Ասուլիսի վերջաւորութեան, պատասխանելով լրագրողներու հարցերուն, Բագրատ Ասատրեան յայտնեց, որ հետագային ես Սկրտնական դրամատունը կ՚ապահովի ֆինանսա-դրամական համակարգին պիներու կայունութիւնը Հայաստանի մէջ:

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԻՐԱՒԱՆՑ ԴԻՏՈՂ ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆ՝

ԱԶՐՊԷՅՃԱՆԻ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԻՐԱՒԱՆՑ ԹՂԹԱԾՐԱՐԸ ԱՂԷՏԱԼԻ ՎԻՃԱԿԻ ՄԷՋ Է

Մարդկային իրաւանց պաշտպան Մարդկային իրաւանց դիտորդ միջազգային կազմակերպութեան այս տարուան տեղեկագիրին Ազրպէյճանի յատկացուցած բաժինին մէջ «աղէտալի» կը համարուի իրաւանց ոտնակոխումներու վիճակը:

Ստորեւ կու տանք տեղեկագիրէն քանի մը բաժին

«Ազրպէյճանի մարդկային իրաւունքներու 1997ի թղթածրարը կը շարունակէ մնալ աղէտալի, սակայն անիկա կնկատուի ազդեցութիւն չունի միջազգային ընտանիքին եւ գործարար շրջանակներու վրայ (էջ 232-233):

«Ազրպէյճանի մարդկային իրաւունքներու խորհրդարանական յանձնախումբի նախագահը Յունուարին (1997) ընդունեց, թէ երկրին մէջ քանտերու պայմանները գէշ են, սակայն յայտնեց, թէ Ազրպէյճանի մէջ քաղաքական բանտարկեալներ չկան: Ինչ կը վերաբերի ՕՄՈՆի (յատուկ ծառայութեանց ոստիկանական ուժերու), անհատատեց, թէ յաճախ «սխալներ» կը պատահին (էջ 233):

«1996ի վերջաւորութեան եւ 1997ի սկիզբը շարունակուեցան քաղաքական ձերբակալութիւնները, պետական հարւածներ կազմակերպելու եւ դաւաճանութեան ամբաստանութիւններով (էջ 233):

«Մամուլի գրաքննութիւնը շարունակուեցաւ 1997ին, միեչ կառավարութիւնը նակառակը կը պնդէ, յատկապէս նուրբ նկատուող հարցերու շուրջ, ինչպիսին են Լեռնային Ղարաբաղի, քարիւղի, մարդկային իրաւունքներու, նախագահ Հայդար Ալիեւի քաղաքականութեան ու Եւրոպական Խորհուրդին անդամակցելու վերաբերող հարցերը (էջ 233):

«Ոստիկանութիւնը շարունակեց հալածել ընդդիմադիր քաղաքական կուսակցութիւնները առաւելաբար արգիլելով կուսակցութիւններու ժողովներն ու այլ ձեւի հաւաքները: Այս հալածանքը յատկանշական է, որովհետեւ տեղի կ՚ունենայ 1998ի նախագահական ընտրութիւններու նախօրեակին (էջ 234):

«Խորհրդարանականներու եւ պետական մամուլին միջոցով բանաւոր եւ գրաւոր յարձակումները մարդկային իրաւունքներու պաշտպան շարժումներու վրայ շարունակուեցաւ 1997ին՝ առաւելաբար թիրախ ունենալով անհատ գործիչներ, քան կազմակերպութիւնները (էջ 234):

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՒ ՋԲՕՍԱՇՐՋՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ՋԲՕՍԱՇՐՋՈՒԹԻՒՆԸ ԶԱՐԳԱՑՆԵԼՈՒ ԾՐԱԳԻՐ

Հայաստանի Առեւտրի եւ Զբօսաշրջութեան նախարարութիւնը վերջերս Հայաստանի կառավարութեան ներկայացուց զբօսաշրջութեան զարգացման ծրագիրը, որուն նիմնական նպատակն է զբօսաշրջութեան զարգացման միջոցով գործ հայթայթել եւ եկած եկամուտները արամադրել պետական գանձարանին, իրրեւ մնայուն կայունեցման:

Ծրագրին համաձայն՝ յառաջիկայ երկու տարիներու ընթացքին իրագործել շարք մը ընդհանրական բարելաւումներ՝ աշխատակազմերու վերապատրաստում, զբօսաշրջութեան յատուկ բաժիններու զարգացում, իրաւական պաշտպանութիւն, որոնց իրագործման համար շուրջ 1 միլիոն 254 հազար տոլար անհրաժեշտ է: Կարեւոր այս ծրագիրի իրականացման առաջին հանդրուանին միջոցներու ապահովումն է, որուն մասին տեղեակ պահած են նախարարութեան կազմակերպութիւններու Հայաստանի մէջ տարբեր երկիրներու դեսպանատուները:

Հայաստանի մօտ ներգնացային դիւանագիտական ներկայացուցիչ արդէն իսկ իր պատրաստակամութիւնը յայտնած է, թէ ծրագրած է զբօսաշրջութեան առնչուող գանգատի մակարդակներու վրայ հանդիպումներ, որոնցմէ համ պիտի յատկանանայ յիշեալ ծրագիրին ֆրանսական կողմի մասնակցութիւնն ու Հայաստանի համապատասխան նախարարութեան հետ գործակցութիւնը:

Առեւտրին զբօսաշրջութեան նախարարութիւնը անհրաժեշտ կը նկատէ՝ Հայաստանի մէջ տուհիական զբօսաշրջութեան զարգացման ծրագրի մը իրականացման առաջին հանդրուանին ներկայիս ընթացքին ներգրաւել նաեւ տեղական իշխանութիւնները, որոնց մասին տեղեակ պահած են նուիրատու կազմակերպութիւններու Հայաստանի մէջ տարբեր երկիրներու դեսպանատուները:

Համեցէք, մեր դռները միշտ բաց են

ՏՈՒԵԱԼՆԵՐ

1997ին «Արմենիրտր»ի միջոցով Հայաստանէն արտասահման՝ նիմնականին մէջ Հոլլոյ մեկնած են 1244 զբօսաշրջիկներ, իսկ Արտրական Միացեալ Էմիրութիւններէ Ամերիկա մեկնած է 20 հոգի: 1997ին զբաղեցնակն օգտուած է չորս հազար հոգի: Լոնտոն-Երեւան-Լոնտոն գինի բացառմով ուղեգնած է զբաղեցնակն օգտուողներու բերը:

«Միութիւն» զբօսաշրջութեան գրասենեակի միջոցով 1997ին մօտաւորապէս 400 զբօսաշրջիկներ ժամանած են Արմաւիրնէն, Արտաշատէն եւ Յունասահմանէն, իսկ Հայաստանէն Յունասահման՝ Յորանոս, Սպանիա, Պիպրոս Պուլկարիա եւ ճամբայ ամիսներուն՝ Արտրական Միացեալ Էմիրութիւններ պատճառի համար մեկնած են շուրջ 500 հոգի եւ 1200 հոգի՝ առեւտուրի նպատակով: Այս գրասենեակը բնագրին տարեկան բնագրին ծրագրած է կազմակերպել ուղեորներ դէպի Ծիլիական: Բացակայութիւններ կ՚ընթանան Անգլիա եւ Հոլլոյ (Զիւնասահան) զբօսաշրջութեան ուղեորներ կազմակերպելու գծով: Կը ծրագրուի նաեւ ամրան բնագրին 10ի 15 հայասահանցի դպրոցականներ 20 օրուան ժամկետով ուղարկել Անգլիա՝ ուրբրոգրամականները նիւր պիտի բլլան անգլերէն լեզուի դասընթացներ եւ տուրս օրիւնակներ:

Յունուարի երկրորդ կէսին Հայաստան այցելեցին Մեծն Բրիտանիոյ զբօսաշրջութեան նախարարութեան ներկայացուցիչներ: Անոնք բարձր գնահատեցին Հայաստանի զբօսաշրջութեան հնարաւորութիւնները, սակայն նշեցին, թէ այդ մասին բնակութեան չունի Հայաստան: Ըստ զրասենեակի եղբորդած տեղեկութիւններուն, պայմանները մեկնողներու բերը նախորդ տարուան համեմատ աճեցած է 30, իսկ առեւտուրի համար մեկնողներու բերը՝ պակաս է 40 տոկոսով: Առեւտուրի մեկնողներուն բերը նուազումը կը բացատրուի՝ ուղեորութեան տեւողի արձրացումով եւ ապրանքներու գնման սակի մէջ նախկին տարիներուն արձանագրուած հսկայական տարբերութեան նուազման պատճառով:

Յունուարի երկրորդ կէսին Հայաստան այցելեցին Մեծն Բրիտանիոյ զբօսաշրջութեան նախարարութեան ներկայացուցիչներ: Անոնք բարձր գնահատեցին Հայաստանի զբօսաշրջութեան հնարաւորութիւնները, սակայն նշեցին, թէ այդ մասին բնակութեան չունի Հայաստան: Ըստ զրասենեակի եղբորդած տեղեկութիւններուն, պայմանները մեկնողներու բերը նախորդ տարուան համեմատ աճեցած է 30, իսկ առեւտուրի համար մեկնողներու բերը՝ պակաս է 40 տոկոսով: Առեւտուրի մեկնողներուն բերը նուազումը կը բացատրուի՝ ուղեորութեան տեւողի արձրացումով եւ ապրանքներու գնման սակի մէջ նախկին տարիներուն արձանագրուած հսկայական տարբերութեան նուազման պատճառով:

ՆՈՐ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՔԸ ՊԷՏՔ Է ԸԼԼԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳԱՂԱՓԱՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

ԿՐԻՍԷ ԳԱԳԻԿ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

«Երկրապահ» պատգամաւորական խումբի քարտուղար Գագիկ Պօղոսեան յայտարարեց, որ իրադարձութիւններուն արագ զարգացումը եւ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի հեռացումը հետեւանքն էին ստեղծուած քաղաքական, տնտեսական եւ բնկերային լարուած իրավիճակին:

Ան ըսաւ, որ առաւել մտահոգիչ էին Արցախի հիմնահարցին կարգաւորման վերաբերեալ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի դիրքորոշումը եւ Հայաստան - Արցախ - Սփիւռք յարաբերութիւններուն միչեւ սեպ իրելու միտումները:

Պօղոսեան շեշտեց՝ ըսելով, որ եղաւ այն, ինչ որ պէտք է բլլար եւ հիմա ամենէն կարեւորը ժողովրդավարական բնտրութիւններու միջոցով նոր նախագահի մը բնտրութիւնն է:

Ան համոզում յայտնեց, որ նոր իշխանութիւնները աւելի զգուշ կ՚բլլան եւ չեն կրկներ նախորդ իշխանութիւններուն սխալները:

Պօղոսեան իր խօսքը եզրափակեց՝ ըսելով, որ «Երկրապահ» միութեան համար ամենէն կարեւորը այն է, որ նորընտիր նախագահը իրրեւ իր քաղաքականութեան հիմ բնդունի ազգային գաղափարախօսութիւնը:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ «ՀԱՍԿ» ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԻ ՆՈՐԱՏԻՊ ՀԱՏՈՐԻՆ (1995 - 96)

Արամ Ա. վեհափառի հովանաւորութեամբ, երեքշաբթի, 3 Փետրուար 1998ի երեկոյեան, վեհարանի դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ կաթողիկոսարանի «Հասկ» հայագիտական տարեգիրքին նոր համարին նրատարակութեան առիթով հանդիպում մը:

Տարեգիրքի խմբագիր Հշխան Զիմքենեան կատարեց ներկայի բացումը: Ապա ելոյթ ունեցաւ դպրեվանքի տարկաւագ երջանկայիշատակ Գէորգ Գանճատեանցի դիակարարութեամբ:

Ապա վեհափառը փոխանցեց իր խօսքը, որուն մէջ շեշտեց պատասխանատուն եւ լուրջ մօտեցումը հայագիտութեան հանդէպ՝ հայագիտութեան նեանուդ հայ ուսանողներու բնի բազմացման, հայագիտական նրատարակութեանց նոխացման, օտար համալսարաններու մէջ հայագիտական ամպիոններ հաստատելու նպատակով: Այս առաջադրութիւններու իրականացման համար վեհափառը բանեց միջոցներ եւ տուաւ օրինակներ:

«Հասկ»ի յաջորդ համարը պիտի ներկայացնէ հայ նիներգոյց գանազան երեսներու վերաբերող լուրջ ուսումնասիրութիւններ, որ բան վեհափառին, կարեւոր ներդրում մը պիտի բլլայ հայ եկեղեցւոյ պատմութեան եւ արժէքներուն ուսումնասիրութեան մէջ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՆՈՐ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆՆԵՐ

Վերջերս «Ընտանեկան Հանրագիտարան» մատենաշարը հրատարակեց իր առաջին ժողովածուն՝ «Տնային Տնտեսութեան Հանրագիտարան»ը:

Մատենաշարի գլխաւոր նպատակն է հրատարակել այնպիսի գիրքեր, որոնք կրնան օգտակար դառնալ մարդոց աւելի լաւ կազմակերպելու իրենց կենցաղը:

«Տնային Տնտեսութեան Հանրագիտարան»ը կազմուած է 7 բաժիններէ՝ բնակարան, սնունդ, առողջութիւն, հագուստ, ժամանց, այգեգործական հողամաս, տօներ եւ յիշատակի օրեր:

Արդէն իսկ տպագրութեան կը պատրաստուին «Հանրամատչելի Բժշկական Հանրագիտարան» եւ «Հայաստանի Բնաշխարհ» հանրագիտարանները: Ընթացքի մէջ է քառահատոր «Հայկական Համաուօտ Հանրագիտարան»ի 1990ին սկսած տպագրութիւնը, որուն առաջին եւ երկրորդ հատորները արդէն իսկ լոյս տեսած են:

Նոյնպէս ընթացքի մէջ է «Ոսկեփորիկ» մանկական հանրագիտարանի տպագրական աշխատանքը: Իսկ հրատարակուելիք «Հայ Սփիւռք» հանրագիտարանը կը պարունակէ շուրջ 70 երկիրներու հայկական համայնքներու մասին տեղեկութիւններ: Տպագրութեան կը պատրաստուի «Քրիստոնեայ Հայաստան» հանրագիտարանը՝ նուիրուած Հայաստանի մէջ քրիստոնէութեան իբրեւ պետական կրօն ընդունման 1700ամեակին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆՋԱԽՕՂԻ 30ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

1998Ը ՄՆՋԱԽԱՂԻ ՏԱՐԻ

«Նոր Դար» երիտասարդական միութեան կազմէն ներս ստեղծուած «Միմուս» մնջախաղի ակումբը կազմակերպեց կլոր սեղան՝ նուիրուած Հայ ժամանակակից մնջախաղի 30ամեակին եւ ժամանակակից մնջախաղի հիմնադիր Էթիէն Տեքրուէ 100ամեակին:

Կլոր սեղանին մասնակիցները քննարկեցին հայ ժամանակակից մնջախաղի տարիքին վերաբերեալ հարցեր եւ հաստատեցին, որ հայ ժամանակակից մնջախաղին պատմութիւնը կը սկսի մնջախաղի վարպետ Լէոնիտ Ենգիբարեանի 1964ին Երեւանի մէջ ունեցած առաջին ելոյթէն:

Սակայն նկատի ունենալով, որ մնջախաղով գրաղող հայկական առաջին խմբակը ստեղծուած է 30 տարի առաջ, որոշուեցաւ այս տարի նչել հայ ժամանակակից մնջախաղին 30ամեակը:

«Միմուս» մնջախաղի ակումբի նախագահ Արթուր Թումասեան յայտնեց, որ ակումբը 1998 թուականը կը յայտարարէ մնջախաղի տարի:

Ակումբը ծրագրած է կապեր ստեղծել տարբեր երկիրներու մնջախաղային արուեստի օճախներուն հետ, հրատարակել պարբերական, ստեղծել թատրոն եւ փառատօներ կազմակերպել:

ՈՉ ԹԷ ԸՆԴԴԷՄ, ԱՅԼ՝ ՅԱՆՈՒՆ

Ներքաղաքական հրգնաժամի ներքոյ Հայաստանի Հանրապետութեան գիտակցութեան մէջ ամրագրուեցաւ ինքնավստահութեան զգացում, որ ոչ միայն թոյլ տուաւ դիմագրաւել ներքին ու արտաքին մարտահրաւէրները, այլեւ ստեղծել ազգային զարգացման նոր հեռանկարներ:

Ներկայ պահուն Հայաստանի Հանրապետութիւնը կը գտնուի ազգային զարգացման նոր փուլի մը սեմին: Ան կը ներկայացնէ ազգային ինքնութեան ամրապնդման, ազգային ինքնագիտակցութեան բարձրացման, ազգային ինքնավստահութեան ամրագրման նոր հանգրուան:

Ազգային ինքնութեան ամրապնդումը կը նշանակէ ազգային ինքնուրոյնութեան ամրապնդում, ազգային ինքնուրոյնութեան ամրապնդումը՝ ազգային անվտանգութեան ամրապնդում:

Ազգային անվտանգութեան ամրապնդումը կը նշանակէ ազգային ինքնիշխանութեան ամրապնդում, ազգային ինքնիշխանութեան ամրապնդումը՝ ազգային ինքնավստահութեան ամրապնդում:

Ազգային ինքնավստահութեան ամրապնդումը կը նշանակէ ազգային ինքնագիտակցութեան ամրապնդում, ազգային ինքնագիտակցութեան ամրապնդումը՝ ազգային ինքնութեան ամրապնդում

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ

ԿԻՊՐՈՍԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹԸ

Նահատակաց յուշարձանը՝ Նիկոսիոյ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ բակին մէջ:

Հայկական ամէնէն հին գաղութներէն մէկն է Կիպրոսի գաղութը, եւ հայ-կիպրական յարաբերութիւններուն պատմութիւնը կը հասնի մինչեւ Դ-Ե դարեր. այդ ժամանակ կղզիին մէջ ապրած ու գործած են անհատ հայ պաշտօնեաներ, գիտուրականներ եւ առեւտրականներ: Հետագային, Զ դարու վերջաւորութեան Բիւզանդիոնի Մորիկ կայսրը Ադձնիքէն եւ անոր յարակից չրջաններէն մեծ թիւով հայ ապստամբներ Կիպրոս աքսորեց:

Պատմական կարգ մը տուեալներու համաձայն, Յովհաննէս Օձնեցի կաթողիկոսին ժամանակ (718-728) հայեր քաղաքական եւ առեւտրական պատճառներով գաղթած եւ անոնց-մէ ոմանք Կիպրոս հաստատուած են:

Կիպրոսի մէջ հայութեան թիւը բաւմացաւ Ը. դարուն, եւ երբ կղզին կրնաւախնճոր դարձաւ Բիւզանդիոնի եւ արաբական խալիֆայութեան միջեւ, կարգ մը հայեր կղզիի հաւատարիմ պաշտօնեայ տիրացան. անոնցմէ հին Ալեքսիս գօրավար (868-894), իսկ Վասիլ Հայկազն 958ին կղզին գրաւեց արարներէն եւ կառավարիչ եղաւ, որուն յաջորդեց Վահրամ Հայդուքար 965ին:

ԳԱՂՈՒԹԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Կիպրոսի հայութիւնը, իրրեւ կազմակերպուած գաղութ, պատմութեան մէջ կը յիշուի ԺԲ. դարէն սկսեալ: Երբ հայութեան թիւը ստուարացաւ, ժամանակի ընթացքին կառուցեցան հայկական տաճարներ եւ եկեղեցիներ. հայերը տիրացան նախապէս պատկաներուն պատկանող Ս. Մակարայ վանքին եւ անոր ընդարձակ կալուածներուն: Ստեղծուեցան առաջնորդական երկու թեմեր՝ Նիկոսիոյ եւ Ֆամակուստայի մէջ:

Անգլիոյ Ռիչըրտ Ա թագաւորի խաչակրաց արշաւանքներուն ժամանակ, 1191ին, գրաւեց Լիմասոլը եւ յաջորդաբար դէպի կրոգիին խորերը այդ ժամանակ ալ Լիմասոլի հայերը հետացան քաղաքէն:

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԱՐՔԱՆԵՐՈՒ ՇՐՋԱՆԻՆ

Երուսաղէմի Պատրիարքութեան թագաւորի դստեր՝ Սիբիլլի մահէն ետք Անգլիոյ Ռիչըրտ Ա թագաւորին հրամանով, 1192ին, կիպրոսի թագաւոր հռչակուեցաւ Սիպիլի ամուսինը՝ Կի (Գուիտոն) տը Լուսինեան, ծագումով Ֆրանսացի ազնուական մը. այսպէսով սկսաւ Կիպրոսի մէջ Լուսինեաններուն թագաւորութիւնը:

Այս ժամանակ, կիլիկիոյ մէջ Ռուբինեան իշխանութեան շրջանին, Ռուբինեաններ եւ Կիպրոսի Լուսինեան արքայական տուներ խնամիական յարաբերութիւններ հաստատեցին: Այսպէսով տնտեսական եւ քաղաքական սերտ կապեր հաստատուեցան կիլիկիոյ եւ Կիպրոսի միջեւ, եւ կարեւոր թիւով հայեր գացին Կիպրոս հաստատուելու:

Կիպրոսի Հենրիկոս թագաւորին գաւակը գահաժառանգ Ամորի իշխանը 1293ին ամուսնացաւ կիլիկիոյ Լեւոն Գ. թագաւորին դստեր՝ Զապէլի հետ: Ամորի Բ. սպանութենէն ետք, 1310ին, Զապէլիր հինգ գաւակներուն հետ Կիպրոսէն հեռացաւ եւ կիլիկիա, Լեւոն Ե. թագաւորին արքունիքը ապաստանեցաւ:

Այս ժամանակաշրջանին, 1335ին, երբ եգիպտացիք արշաւեցին Կիլիկիոյ վրայ, մեծ թիւով հայեր կիլիկիացին Կիպրոս ապաստանեցան:

Լեւոն Ե վախճանեցաւ 1342ին, առանց ժառանգորդի, եւ Զապէլի կրտսեր գաւակը Գուիտոն 1343ին կիլիկիոյ թագաւոր օծուեցաւ Կոստանդին Գ. անունով:

Այնուհետեւ, Կիպրոսի Պետրոս Ա թագաւորը 1367ին իրեն կոչեց «թագաւոր հայոց» տիտղոսը: Ան տիրեց կիլիկիոյ կարգ մը գաւառներուն եւ իր անունով դրամ տպել տուաւ «Պետրոս թագաւոր հայոց. չինեալ ի քաղաքն Սիս» արձանագրութեամբ:

Պետրոս թագաւորին յաջորդները չարունակեցին եւ իւրացուցին «թագաւոր հայոց» տիտղոսը. անոնց պաշտօնական տիտղոսն էր «թագաւոր Երուսաղէմի, Կիպրոսի եւ Հայաստանի»:

Կիլիկիոյ Կոստանդին Գ. թագաւորի մահէն ետք անոր եղբօր՝ Ճիւանի գաւակը Լեւոն Զ. 1374ին գահ բարձրացաւ. 1375ին Եգիպտոսի սուլթանական գործերը գրաւեցին Սիսը, գերեվարեցին Լեւոն Զ. թագաւորը եւ ջնջեցին կիլիկիոյ թագաւորութիւնը:

Նախապէս արդէն, 1332ին սկսեալ, Կիպրոսի Լուսինեաններու արքունիքին մէջ կային «Հայաստանի թագաւորութեան մարզպետ» տիտղոսով բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, որոնք մեծ հեղինակութիւն ունէին. Այդ տիտղոսը չարունակուեցաւ նաեւ այնուհետեւ:

Հայերը այն աստիճան ազդեցիկ էին արքունիքին մէջ, որ Եանոս 1399ին Ֆամակուստայի Ս. Նիկողայոս եկեղեցւոյ մէջ հայկական ձեւով թագաւոր օծուեցաւ Տարսոնի Մատթէոս արքեպիսկոպոսին ձեռամբ:

Կիլիկիոյ Լեւոն Զ. թագաւորին վերեվարումէն ետք կիլիկիոյ մէջ «թագաւոր» տիտղոսը չարունակեց գործածել կոստանդին իշխանը եւ «կոստանդին թագաւոր» բառերով մակագրուած դրամներ այ տպել տուաւ: Անոր օրերուն, 1403ին, երեսուն հազար հայեր կիլիկիացին Կիպրոս ապաստանեցան: 1424ին Եգիպտոսի սուլթանը արշաւեց կիլիկիոյ վրայ եւ գրաւեց գայն՝ վերջ տալով Կոստանդինի 48 տարուան ինքնիշխան գոյավիճակին:

Այս պայմաններուն տակ Կոստանդին 1424-1426 տարիներուն ստիպուած լքեց կիլիկիան եւ իր ժողովուրդին հետ գաղթեց Կիպրոս: Անոր հետեւեցան մեծ թիւով կիլիկեցի հայեր, որոնք Կիպրոս ապաստանեցան՝ փախչելով կիլիկիոյ աննպաստ պայմաններէն:

Այս ժամանակաշրջանին կղզիին ամբողջ առեւտուրը հայ վաճառականներուն ձեռքն էր. անոնք ընդարձակ մթերանոցներ ունէին Լիմասոլի, Փաֆոսի եւ Ֆամակուստայի մէջ:

Մօտաւորապէս նոյն այդ շրջանին հայարնակ երեք գիւղեր հիմնուեցան Ֆամակուստայի հիւսիսը եւ Ս. Մակարայ վանքին մօտերը. նշանաւոր էր մանաւանդ Արմենոխոր գիւղը: Քաղաքներու մէջ ալ հայանուն փողոցներ ու թաղեր հիմնուեցան, որոնցմէ յիշենք Նիկոսիոյ Արմինիա թաղը. այս թաղը ներկայիս, թրքական գրաւումէն ետք, Գարաման Մահալէսի կը կոչուի:

Եգիպտոսի մեմլուք սուլթանին գօրքերը մեծ ուժերով յարձակեցան Կիպրոսի վրայ, զերի բռնեցին Եանոս թագաւորը, Գահիրէ տարին եւ ապա մեծ փրկագնի մը փոխարէն ազատ արձակեցին: Թագաւոր հռչակուեցաւ Եանոսի քանի մը ամսուան գաւակը Յովհաննէս Բ. որ մահացաւ մէկ տարեկան հասակին, 1474ին. այսպէսով վերջ գտաւ Կիպրոսի վրայ Լուսինեաններուն 282 տարուան թագաւորութիւնը:

Մեմլուքներուն Կիպրոս ներխուժումէն ետք հագարաւոր հայեր ջարդուեցան եւ մեծ մասամբ հեռացան Կիպրոսէն:

Յովհաննէս Բ.ի մահէն ետք անոր մայրը Կատարինէ Քոնարս, որ ծագումով վենետիկցի էր, իրրեւ թագուհի իշխեց կղզիին վրայ, բայց ճնշումներու ենթարկուելով 1489ին կղզին վենետիկցիներուն յանձնեց:

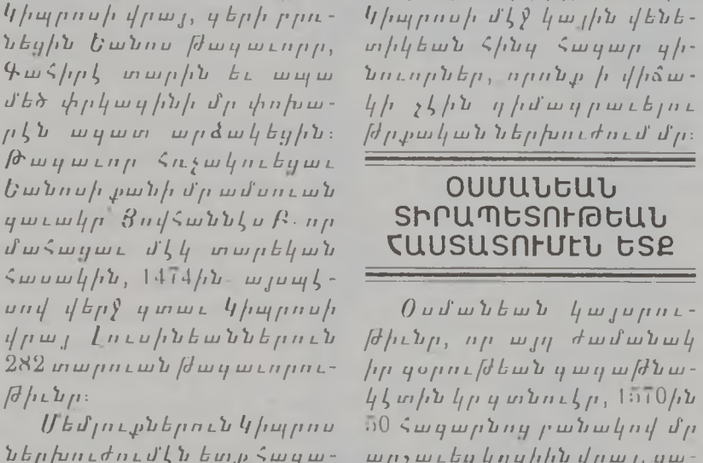
ՎԵՆԵՏԻԿՑԻՆԵՐՈՒ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՇՐՋԱՆԻՆ

Վենետիկցիք այսպէսով, կատարինէ Քոնարս թագուհին չնորհիւ 1489ին գրաւեցին Կիպրոսը եւ գայն Վենետիկի հանրապետութեան կցեցին:

Վենետիկցիներու տիրապետութիւնը խաղաղութիւն եւ ապահովութիւն բերաւ կղզիին, գարգացան առեւտուրը, արհեստները եւ արեւմուտքին հետ կապերը: Այս պայմաններուն տակ մեծ թիւով հայեր Կիպրոս հաստատուեցան եւ վերակենդանացուցին գործերը: Հայերէնը կիպրոսի պաշտօնական հինգ լեզուներէն մէկը դարձաւ յունարէնին, իտալերէնին, արաբերէնին եւ քրդերէնին կողքին:

Բարգաւաճման այս շրջանը, սակայն, երկար չտեւեց, որովհետեւ թուրքեր ԺԶ. դարու կէսերուն արդէն իրենց գերիշխանութիւնը տարածած էին Միջերկրականի արեւելեան եւ հարաւային ափերուն եւ պալքաններու ծովեզերեայ երկիրներուն վրայ. անոնք հասած էին Վիեննայի դուռները եւ տեւական յարձակումներով սպառնալիքի տակ առած էին Իտալիոյ եւ Սպանիոյ ծովափնեայ շրջանները:

Այս պայմաններուն տակ Կիպրոս գրեթէ մեկուսացաւ արտաքին աշխարհէն, ծովային ճանապարհները անապահով դարձան, եւ վենետիկի հետ կապը դժուարացաւ: Վենետիկցիներուն համար բաւական դժուար էր պաշտպանել կղզին. 1570ին Կիպրոսի մէջ կային վենետիկեան հինգ հազար զինուորներ, որոնք ի վիճակի չէին դիմագրաւելու թրքական ներխուժումը:

Մելգոնեան կրթական հաստատութիւնը

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԷՆ ԵՏՔ

Օսմանեան կայսրութիւնը, որ այդ ժամանակ իր գօրութեան գագաթնակէտին կը գտնուէր, 1570ին 50 հազարնոց բանակով մը արշաւեց կղզիին վրայ, գամաք ելաւ Լառնաքայի մէջ եւ երկու ամսուան պաշարումէ մը ետք գրաւեց Նիկոսիան: Յաջորդ տարին, երեք ամսուան պաշարումէ մը ետք, թուրքեր գրաւեցին Ֆամակուստան, որմէ ետք, 1571 Օգոստոս 3ին կնքուած համաձայնութեամբ ամբողջ կղզին յանձնուեցաւ թուրքերուն:

Թրքական իշխանութեան հաստատումէն ետք մեծապէս տկարացաւ հայ համայնքը, կրճնգցաւ իր անդեակ-րարգաւաճ վիճակը եւ մեծ մասամբ անչքացաւ:

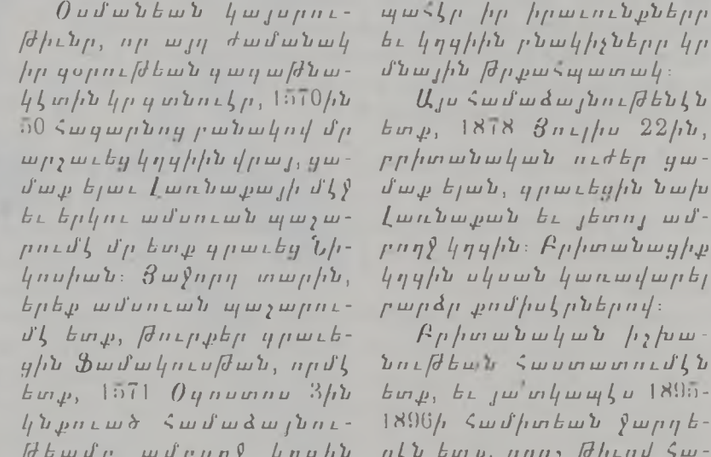
Սակայն Կիպրոսի հայութիւնը մեծ ծառայութիւններ մատուցեց օսմանեան պետութեան, որուն իրրեւ վարձատրութիւն պահպանուեցան հայ եկեղեցւոյ իրաւունքները եւ Նիկոսիոյ Ս. Աստուածածին եկեղեցին, որ այդ մթերանոցի վերածուած էր, տրուեցաւ հայ համայնքին:

Օսմանեան պետութեան հարկային դրութիւնը կեդեքումի ասոիճանին հասած էր. ասոր վրայ եկան աւելնալու երկրաշարժները, երաշտը, մարախներու արշաւանքները եւ անոնց հետեւանքով յառաջացած սովն ու հիւանդութիւնները, ծայր առաւ արտագաղթը, եւ ժամանակի ընթացքի կղզիի բնակչութեան թիւը նուազեցաւ մօտաւորապէս երկու-երրորդ համեմատութեամբ:

Այս պայմաններուն տակ մեծապէս նուազեցաւ հայութեան թիւը, եւ 1878ին կղզիին մէջ մնացած էր ընդամէնը 150 հայ:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳԵՐԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԷՆ ԵՏՔ

Բրիտանիա Սուէզի ջրանցքին բացումէն՝ 1869էն ետք մեծապէս չահագրգռուած էր Միջերկրականով, եւ բրիտանական նաւատորմին համար պայքարը, բայց թուրքերուն հակայոյն դիրքին պատճառով ստիպուած Հրաժարեցան Կիպրոսը Յունաստանի կցելու գաղափարէն եւ ընդունեցին կղզիի անկախութեան գաղափարը:

Ս. Մակարայ պատմական վանքը

ԿԻՊՐՈՍԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵՆԷՆ ԵՏՔ

Երկարատեւ պայքարէ ետք, 1959 Փետրուար 19ին, Լոնտոնի մէջ կնքուեցաւ Կիպրոսի անկախութիւնը նուիրագործող համաձայնագիրը, որմէ ետք, նոյն տարուան Դեկտեմբեր 13ին տեղի ունեցած հանրաքուէին հիմամբ, 1960 Օգոստոս 16ին Կիպրոս հռչակուեցաւ անկախ հանրապետութիւն, եւ Մակարիոս արքեպիսկոպոս Կիպրոսի առաջին նախագահ դարձաւ:

Նիկոսիոյ Ս. Աստուածածին հնադարեան եկեղեցին

Կիպրոսի անկախութենէն ետք, 1963ին, գինեայ բախումներ սկսան յոյն եւ թուրք համայնքներուն միջեւ. ծայր առաւ քաղաքական սուր ճգնաժամ մը, որուն հետեւանքով սկսաւ հայութեան արտագաղթը, գլխաւորաբար դէպի Անգլիա, Քանատա եւ Աւստրալիա, իսկ 1962-1963ին մօտաւորապէս 600 հայեր ներգաղթեցին Հայաստան:

Կիպրոսի քաղաքական տագնապը իր գագաթնակէտին հասաւ 1970ական տարիներուն սկիզբը. 1974 Յուլիս 15ին ազգային պահակազունդի յոյն գինուրականները պետական հարուած կատարեցին եւ լրագրող մը՝ Նիկոդեմոս Սամսոն նախագահ հռչակեցին. Մակարիոս բրիտանեան ուղղաթիռով մը հեռացաւ Կիպրոսէն:

Զինուրականները կղզիին Յունաստանի միացումը կը պահանջէին. կղզիին թուրք համայնքը պաշտպանելու պատրուակով թրքական բանակը Յուլիս 20ին «Աթիլլա» գործողութեամբ ներխուժեց Կիպրոս եւ Յուլիս-Օգոստոս ամիսներուն գրաւեց կղզիին հիւսիսային գոտին՝ 37.2 առ հարիւր համեմատութիւնը:

Թրքական ուժերը սկսան ջարդել ու տեղահանել յոյներն ու քրիստոնեաները. ինկան հազարաւոր գոհեր եւ 180 հազար յոյն կիպրացիներ գաղթական դարձան: Մեծ վնասներու ենթարկուեցաւ նաեւ հայ համայնքը. թրքական ուժերու գրաւած շրջաններէն հայերը փախան եւ այդ շրջաններու մէջ մնացած Ս. Մակարայ վանքը եւ հայկական այլ հարստութիւնները կողոպտուեցան:

Կղզիին թուրք համայնքը 1975 Փետրուար 13ին հիւսիսային գոտիին մէջ թրքական դաշնակցային պետութիւն հռչակեց:

Այս պայմաններուն տակ մեծ թափ տուաւ հայութեան արտագաղթը. 1970ական տարիներու վերջաւորութեան Կիպրոսի մէջ կար մօտաւորապէս 2500 հայ, իսկ ներկայիս Կիպրոսի հայութեան թիւը մօտաւորապէս 1500 հոգի կը գնահատուի, որոնք կը բնակին գլխաւորաբար Նիկոսիոյ, Լառնաքայի եւ Լիմասոլի մէջ:

ԴՊՐՈՑՆԵՐ, ՏՊԱՐԱՆՆԵՐ ԵՒ ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐԹԵՐ

Կիպրոսի մէջ կը գործեն Նիկոսիոյ Ագգային Նարեկ վարժարանը, Լառնաքայի եւ Լիմասոլի դպրոցները՝ Նախակրթարանի մակարդակով, իսկ Նիկոսիոյ Մելգոնեան կրթական հաստատութիւնը, հիմնուած 1924ին, Հ.Բ.Ը.Մ.ի հովանաւորութեան տակ կործող բարձրագոյն եւ գիշերօթիկ դպրոց է, ուր կ'ուսանին տարբեր գաղութներէ աշակերտներ:

Կիպրոսի մէջ հայկական առաջին տպարանը հիմնուած է Նիկոսիոյ մէջ, 1902ին, Վ. Քիւրքճեանի կողմէ, եւ հրատարակած քանի մը գիրքեր ու տեղեկագիրներ:

Կիլիկիոյ պարպումէն ետք Մարտիրոս Մուստիչեան Մերսինի իր տպարանը փոխադրեց Լառնաքա, ուր կարգ մը գիրքերու կողքին, հրատարակեց «Արաքս» պարբերաթերթը, որ գոյատեւեց երեք տարի:

Մաքսուտ Մաքսուտեան 1927ին Նիկոսիոյ մէջ հիմնեց տպարան, ուր հրատարակեց «Ովասիս» գրական եւ գիտական ամսաթերթը, որ սակայն միայն մէկ տարի գոյատեւեց:

Նիկոսիոյ մէջ Ս. Կ.Պոլեան տպարան հիմնեց եւ հրատարակեց «Ձենարան» չարաթաթերթը. Լառնաքայի մէջ ալ Մեսիա Օհանեան փոքր տպարան մը հիմնեց:

ԿԻՊՐՈՍԻ ԹԵՄԸ

Կիպրոսի թեմը հինէն ի վեր Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան կապած է. Կիպրոսի մէջ կը գործեն Նիկոսիոյ Ս. Աստուածածին եկեղեցին, որ կառուցուած է ԺԲ. դարուն, յատիններուն կողմէ եւ 1570ին օսմանեան պետութեան կողմէ տրուած է հայերուն. անոր կողքին կը գտնուի առաջնորդարանը. Լառնաքայի Ս. Ստեփանոս եւ Լիմասոլի Ս. Գէորգ եկեղեցիները, իսկ Ֆամակուստայի Կանչուր Ս. Աստուածածին եկեղեցին մնացած է թրքական գոտիին մէջ:

Ս. Մակարայ վանքը, Քիրենա-Քարփաս լեռներուն հիւսիսը, ձորի մը յանջին, 520 մեթր բարձրութեան վրայ, կառուցուած մօտաւորապէս Դ-ԺԲ. դարերուն, նախապէս պատկանած է պտիներուն եւ յետոյ, ԺԵ. դարէն չատ առաջ անցած հայերուն. անցեալին փոքրաթիւ միաբանութիւն մը ունեցած է. ունի ընդարձակ կալուածներ՝ բլուրներ, ձորեր, դաշտեր, անտառներ, երեսուն հազար ձիթենիներ եւ եղջիւրի պուրակներ (որմէ ուղղ կը պատրաստուին), որոնք կ'երկարին մինչեւ ծովեզերք: Անիկա կողոպտուեցաւ 1974ի թրքական ներխուժումին ժամանակ:

ԱՍՊԵՏ ՄԱՆՃԻԿԵԱՆ

ԿԵՆՍՈԼՈՐՏԱՅԻՆ

ԿԵՆՍՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԻ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Կենսոլորտային ճարտարարուեստի գիտութիւնը նոր գիտութիւն մըն է, որուն նպատակն է ճարտարարուեստի մարդին մէջ հում նիւթերու գործածութիւնը նուազեցնել, չինուեթեան պրծրնթացը բարելաւել, չրջապատին վրայ վատ հետեւանքները մեղմացնել, աւարկայի մը կեանքին աւարտին փոփոխութիւններէ ետք գայն ամրողջութեամբ վերագործածելի դարձնել: Մասնագէտներ կ'րսեն սակայն, որ դովելի այս աւաջադրանքներուն ետին կայ աւելտրական հսկայ գրաւական մը:

Ամերիկեան հադորդակցութեանց էլ. Թլ. Ընկ. Թլ. րնկերութեան փոխ նախագահր՝ Պրէտ Այրնպի, որ այս նոր գիտութեան «հայր»երէն կը համարուի, կ'րսէ, թէ անոր առաջադրանքները կրթուին պարգ րլլայ, սակայն իրականութեան մէջ հարցը շատ աւելի բարդ է: Անիկա պէտք է նկատի ունենայ աւժանութեան արտադրութեան եւ անոր գործածութեան, նոր ստեղծուող նիւթերու, նոր արհեստագիտութեանց, հիմնական գիտութիւններու, տնտեսական գիտութիւններու, իրաւարանութեան, մարդարանութեան եւ րնկերային գիտութիւններու վերաբերեալ բոլոր հետազոտութիւնները, կը յայտնէ ան:

Այրնպիի համաձայն, այս նոր գիտութիւնը պէտք է հաթայթէ գիտական տեսական հիմերը, որոնք կարելի պիտի դարձնեն կենսոլորտը իննալող րնդհանրական տնտեսութեան մը մշակումը:

Ներկայիս այս մարգը տակաւին սպդմային վիճակի մէջ կը գտնուի: «Եթէ վաղը պահանջեմ, որ կենսոլորտը յարգող հեռաձայն մը մշակուի, ամէն մարդ համաձայն պիտի րլլայ առաջարկիս, սակայն ո՛չ ոք պիտի գիտնայ, թէ ինչպիսի քայլերու պէտք է դիմել», դիտել կու տայ Այրնպի եւ կը բացատրէ, թէ ցարդ հարցերը չրջապատր պաշտպանելու ակնոցով չեն դիտուած եւ րստ այնմ ուսումնասիրութիւններ չեն եղած:

Ամերիկեան պետութիւնը Այրնպիի յատկացուցած է 250 միլիոն տոլար, որպէսզի մշակէ աւժանութեան եւ կենսոլորտի վերաբերող դաչնակցային ապագայ ծրագիրը:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ՔԱՅԼԵՐԸ

Եւրոպական Խորհուրդին կենսոլորտի բաժանմունքը Մարտին իրենց վերջնական ձեւին մէջ պիտի դնէ ելեկտրական եւ հիկտրոնիկ կազմածներու «կեանքի աւարտէն ետք» անոնց հետ «վարուելու» մասին առաջարկները գլխաւորապարտ այլ կազմածներ արտադրող րնկերութիւններ պատասխանատու դարձնելով անոնցմէ ձերրագատելու միջոցներուն:

Կը նախատեսուի, որ Եւրոպական Խորհուրդը ճարտարարուեստի մարգէն պահանջէ, որ քայլերու դիմէ՝ գործածուած համակարգիչներէն, պատկերասփիւռի եւ հիկտրոնիկ այլ կազմածներու թափօններուն համեմատութիւնը նուազեցնելու համար, անոնց մասերը փոխելով եւ դարձեալ օգտագործելով կամ անոնք:

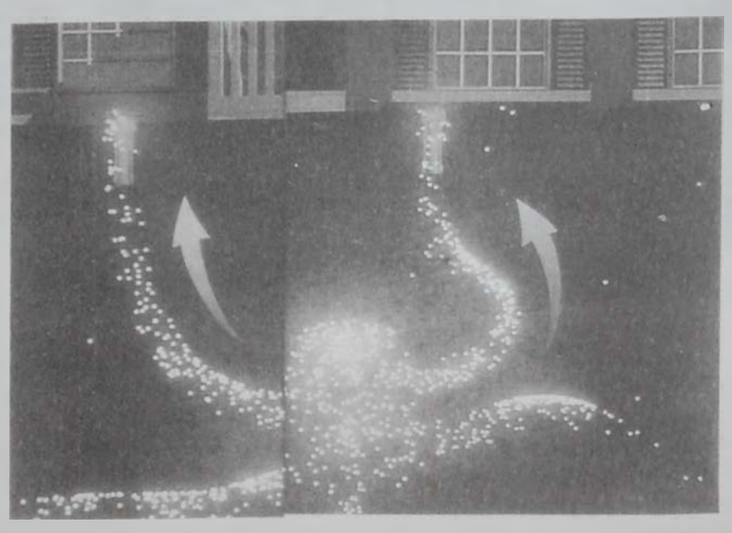
Անիկա նաեւ պիտի պահանջէ, որ ճարտարարուեստի մարգը կարելի եղած պարագային փտանգաւոր կամ թունաւոր նիւթերու գործածութիւնը աստիճանարար նուազեցնէ եւ որեւէ թափօնէ ձերրագատելու համար կենսոլորտի պաշտպանութիւնը նկատի ունենայ:

Ճարտարարուեստի մարգի մասնագէտ մը կ'րսէ, որ ենթադրութիւնը այն է, որ եթէ կազմածները արտադրող րնկերութիւնները իրենք պիտի վճարեն անոնցմէ ձերրագատելու ծախսերը, ետք՝ ծողվելը, ճարտարարուեստին հակակշիռն դուրս կ:

Աւ այդ, այս կազմածները բաշխողները եւ սպառողները պէտք է բաժնեն գանոնք հաւաքելու եւ արտադրող րնկերութիւններուն վերադարձնելու պատասխանատուութիւնը, կ'րսէ ան:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ
ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹ ՏԵՂ ԿԸ ԳՐԱՒԵՆ

Կենսոլորտը յարգող ճարտարարուեստի մարգին մէջ ամերիկացիք առաջնահերթ տեղ կը գրաւեն: Անոնց գլխաւոր մտահոգութիւնը, կենսոլորտի պաշտպանութենէն անդին, չուկաներու ապահովումն է: Կենսոլորտի պաշտպանութեան ներկայ եւ մտնաւանդ ապագայ չափանիշները հսկայ ներդրումներ կ'ենթադրեն: Անհրաժեշտ է այս չափանիշները պարտադրել աշխարհի միւս մասերուն՝ սպառելու համար ամերիկեան արտադրութիւնները:

«Տաու Քեմիքըլ» կ'ուզէ միջամտութիւն կատարել իր նիւթերուն գործածութեան ձեւին մէջ. հետեւաբար նաեւ՝ սպառողներու սովորութիւններուն մէջ: Անիկա կ'ուզէ վերջ տալ տան մէջ միջատասպան նիւթեր սրընկելու ձեւին, որ վտանգաւոր է մարդոց համար, աճհրաժեշտ համեմատութենէն շատ աւելի քիմիական նիւթ կը գործածէ եւ անոր մոլեքիւլները մթնոլորտին մէջ կը տարածուին:

Անիկա կ'առաջարկէ միջատասպան նիւթերով եւ ֆերոմոններով (միջատներու սեռային քիմիական «պատգամաբերները») ծեփուած տախտակէ ցպիկներ, զորս պէտք է գետեղել տան «ռազմավարական» կարեւորութեամբ վայրերու մէջ, ուր անոնք միջատի տեսակ մը (թերմիթ) «կը ներգրաւեն»:

Անոնք իրենց արտադրութիւնները պիտի չինեն այնպիսի ձեւով, որ անոնց գործածութեան աւարտէն ետք գանոնք փոփոխութեան ենթարկելը աւելի դիւրին րլլայ եւ նուազ համեմատութեամբ թափօն արտադրեն:

Համակարգիչներու Հիւլէթ-Փաքարտ» րնկերութեան պատասխանատուներէն Քլաուս Հիերոնիմի կ'րսէ, թէ ճարտարարուեստի մարգը պատրաստ է գործածուած հիկտրոնիկ կազմածներ փոփոխութեան ենթարկելու եւ անոնց անգործածելի մասերէն ձերրագատելու միջոցներուն պատասխանատուութիւններ ստանձնելու, սակայն անիկա այս բեռը առանձինն չի կրնար կրել: Ան կը յայտնէ, թէ կազմածներուն կեանքի չրջանին մէկ մասը, ինչպէս՝ անոնց բաշխումը, վաճառքը, գործածութիւնը եւ գործածուելէ ետք՝ ժողվելը, ճարտարարուեստին հակակշիռն դուրս է:

Ան այդ, այս կազմածները բաշխողները եւ սպառողները պէտք է բաժնեն գանոնք հաւաքելու եւ արտադրող րնկերութիւններուն վերադարձնելու պատասխանատուութիւնը, կ'րսէ ան:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹ ՏԵՂ ԿԸ ԳՐԱՒԵՆ

Կենսոլորտը յարգող ճարտարարուեստի մարգին մէջ ամերիկացիք առաջնահերթ տեղ կը գրաւեն: Անոնց գլխաւոր մտահոգութիւնը, կենսոլորտի պաշտպանութենէն անդին, չուկաներու ապահովումն է: Կենսոլորտի պաշտպանութեան ներկայ եւ մտնաւանդ ապագայ չափանիշները հսկայ ներդրումներ կ'ենթադրեն: Անհրաժեշտ է այս չափանիշները պարտադրել աշխարհի միւս մասերուն՝ սպառելու համար ամերիկեան արտադրութիւնները:

Արտաքին գործոց նախկին նախարար Ուորրըն Քրիսթաֆըր Մթնֆրրտ Համաթարանին մէջ 1996ի վերջերը արրուած մէկ դասախոսութեան րնթացքին յայտարարած է, թէ պէտք է օժանդակել ամերիկեան րնկերութիւններուն, որպէսզի կենսոլորտային արհեստագիտութեանց չուկային վրայ իրենց դերասանութիւնները աւելցնեն: «Անիկա 400 միլիաւ տոլար արժողութեամբ չուկայ մը կր ներկայացնէ», րսած է ան:

Քիմիական նիւթերու աչխարհի երկրորդ մեծագոյն րնկերութիւնը հանդիսացող ամերիկեան «Տաու Քեմիքըլ», որ Վիեթնամի պատերազմի օրերուն ամերիկեան բանակին պաչտօնապէս նապալմ կր հայթայթէր, 2 միլիաւ տոլար արժողութեամբ ծրագիր մը որդեգրած է: Անիկա կ'աւաջադրէ մինչեւ 2005 թուական իր գործարաններուն դէպի մթնոլորտ կազերու արտանետումները նուազեցնել եւ քիմիական նիւթերու պատրաստութեան ձեւերը բարելաւել, որպէսզի նուազ ջուր եւ հում նիւթեր գործածուին:

Ընկերութեան փոխ նախագահր՝ Տէյվիտ Պագրլի, կ'րսէ թէ տարեկան չինութեան չրթայնային ամրողջ երկայնքին վտանգումները 50 միլիոն տոլար կորուստ կր պատճառեն եւ «մթնոլորտին եւ ջուրին մէջ թափօններու ու թունաւոր կազերու արտանետումները մեզի հետզհետէ աւելի սուղ պիտի արժեն՝ տուգանքներու եւ ապականումը մաքրելու միջոցներու ծախսերը նկատի ունենալով: Մինչեւ 2005 թուական կ'աւաջադրենք 75 աւ հարիւրով նուազեցնել մթնոլորտին եւ ջուրին մէջ մեր արտանետումները եւ 50 աւ հարիւրով՝ մեր քիմիական ապականումները: Պէտք է նաեւ մեր բոլոր արտադրութիւններուն պատասխանատուութեան համատեքստ ուժանդնել 20 աւ հարիւրը խնայելը», կր յայտնէ ան:

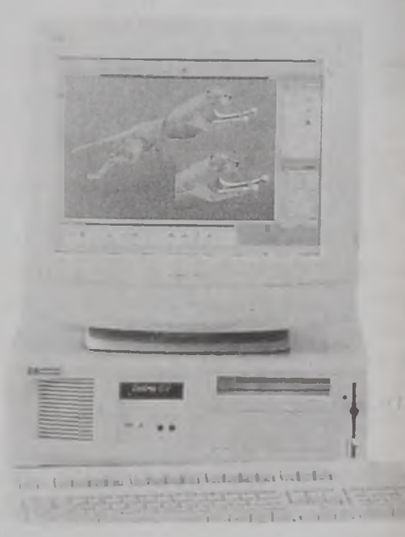
Այս հոլովոյթներուն յոյսին տակ ճափոնի եւ Հարաւային Քորէայի մեծ րնկերութիւնները 90ական թուականներու կէսերէն իվեր ձեւնարկած են ուսումնասիրութիւններու: Անոնց դրդապատճառները նաեւ աւելի տնտեսական են, քան կենսոլորտային պաչտպանութեան միտող: Անոնք վաղը պիտի դիմագրաւեն կենսոլորտը յարգող միջազգային րնկերութիւններու մրցակցութիւնը եւ րստ այնմ պէտք է պատրաստուին:

Մինչ այդ ճարտարարուեստականացման րնթացքի մէջ պտնուող երկիրները ունին այն մտահոգութիւնը, թէ նոր չափանիշները իրենց նոր մշակուող ճարտարարուեստի մարգին պիտի վնասեն: Այս պատճառով անոնք չեն ուզեր ջերմանոցի ապդեցութեամբ կապերուն դէմ պայքարին մեծ մասնակցութիւն րերել:

Աւեւտուրի միջազգային կազմակերպութեան օրէնքները այս իմաստով կր մտահոգեն վերոնչեալ երկիրները: Արդարեւ, պետութիւն մր չի կրնար արգիլել իր հողամասերուն վրայ արտադրուող նմանօրինակ աւարկայի մր մուտքը: Սակայն, միւս կողմէ, երկիր մր կրնայ արգիլել, օրինակ, պտուղի մր մուտքը, եթէ մանրէասպան նիւթ գործածուած է անոր աճումին րնթացքին, ու ասիկա ներքին օրէնքով արգիլուած է:

ԼԻՓՖՐՈՒԿ

Կենսոլորտի ճարտարարուեստական գիտութիւնը ուսումնասիրող մասնագէտներուն համար ամէնէն նուրբ կէտը հիւսիս-հարաւ աւեւտրական պատերազմն է: Այս գիտութեան ծնունդը կր ստեղծէ արտակարգ եւ չտապ յուծումներ պահանջող կացութիւն մր, զոր ամերիկացիք լիփֆրուկ կ'անուանեն (կորտի ոստում): Անիկա կր վերաբերի

«Հիւլէթ-Փաքարտ» րնկերութեան Վեքթրա համակարգիչները իրենց կեանքի աւարտէն ետք դիւրաւ կրնան վերադործածելի դառնալ: Անոնք կը քակուին նուազ քան 4 վայրկեանէն եւ 4 պտուտակներով կը բացուին: Համակարգիչի մէկ սերունդէն միւսը, մասերու թիւը 1650էն 350ի իջած է եւ ծանրութիւնը 6 կգ. նուազած:

հարաւային պտիներու երկիրներուն ճարտարարուեստն ու անոր րնթացքի մէջ դրրելու ձեւին:

Պրէտ Այրնպիի համար լիփֆրուկը անխուսափելի է: «Եթէ բարգաւաճման րնթացքի մէջ գտնուող երկիրները կենսոլորտը չյարգող կառոյցներ րնտրեն, անոնք երկար ատեն այդ կեցուածքին պիտի վճարեն: Եթէ կենսոլորտին բարեկամ արհեստագիտութիւններ րնտրեն, երկար ատենէ իվեր ենթակառոյցներ ունեցող երկիրներու հետ մրցակցութենէն իրենք յաղթական դուրս կրնան գալ», կ'րսէ ան:

ՕՎԿԻԱՆՈՍԸ ԿՐՆԱՅ ԻԲՐԵՒ ԱՂԲԱՆՈՑ ԾԱՌԱՅԵԼ ԿԱՐԳ ՄԸ ՆԻՒԹԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Բրիտանացի գիտնական Ճօ Քէհն կ'ըսէ, թէ ովկիանոսները կրնան իբրեւ աղբանոց ծառայել, սակայն նկատի ունենալով, որ գիտնականները շատ քիչ բան գիտեն ովկիանոսի մասին, պէտք չէ որեւէ բան նետել անոնց մէջ:

Հիւսիսային Ամերիկոյ Լիճ համալսարանին նետազօտողներէն Քէհն համաձայն, հարցը աղբերուն քանակէն աւելի անոնց տեսակն է:

Ովկիանոսներուն յատակը շատ աւելի ապրող էակներ կը գտնուին, քան ցամաքը վրան:

Ովկիանոսները արդէն իսկ ապականած են ընկղմած նաւերով, կոյուղիի ջուրերով եւ այլ թափօններով. սակայն ծովային էակները նաեւ ցամաքային էակներէն աւելի լաւ ձեւով կրնան տարբաղադրել քարիւղը եւ բազմաթիւ այլ մետաղներ, կ'ըսէ Քէհն:

«Կարգ մը նիւթերու համար, ինչպէս՝ քարիւղ եւ երկաթ, կան լաւ ծանօթ բնական համբաներ, որոնք կը գործեն ովկիանոսներու մէջ», կը յայտնէ մասնագէտը: Ան կ'աւելցնէ, որ այս նիւթերուն համար պէտք է նկատի ունենալ զանոնք ովկիանոս նետելու կարելիութիւնը, ցամաքի վրայ այլ ընտրանքներու կարգին, մինչեւ որոշ համեմատութիւն մը, ովկիանոսին անոնցմէ ձերրագատելու բնական կարողականութիւնը պաշտպանելու համար:

Միւս կողմէ, Քէհն կը շեշտէ, թէ այլ նիւթեր, ինչպէս թունաւոր մետաղներ, այլ վայրեր պէտք է նետել մինչեւ որ նետազօտութեանց համբով յստականայ, թէ անոնք ովկիանոսային շրջապատին մէջ ի՞նչպէս կը շարժին:

ՔԻՈԹՈՆ ԱՐԱԳՕՐԷՆ ՊԻՏԻ ՉՀԱՐՈՒԱԾԷ ԲՆԱԾԽԱԿԱՆ ԿԱՋԻ ԱՃԸ,

— Կ'ԸՍԷ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՄԸ

Կենսոլորտի հաւրածանօթ մասնագետ Մայքըլ Կրաչ կ'ըսէ, թէ Քիոթոյի համաձայնագիրը արագօրեն հարուած պիտի չհասցնէ բնածխական կազի ընդհանուր արտանետումներուն աճին: Սակայն երկրագունդը շրջապատող չերմանոցի ազդեցութեամբ կազերը կրճատելու նպատակով կնքուած առաջին համաձայնագիրը մեծ թափ տուած է ընդհանրական չերմացումին դէմ պայքարին՝ այդ հարցը միջազգային օրակարգի առաջնահերթութիւններէն դարձնելով, ըստ մասնագետին: «Ներկայիս բարոյական նիմնաւորում ունինք աշխարհի միւս երկիրներուն հետ կլիմայական փոփոխութեան մասին բանակցելու համար», կը յայտնէ ան:

Բրիտանիոյ Հոլըլ Հնսթիթիւթ Ա.Ֆ Հնվըրնմէնթըլըլ Ռիսըրչ ուժանութեան եւ կենսոլորտի ծրագիրին տնօրէնը՝ Կրաչ կ'ըսէ, որ եթէ Դեկտեմբերին Քիոթոյի մէջ համաձայնագիրը կնքած բոլոր երկիրները վաւերացնեն եւ լիովին գործադրեն զայն, բնածխական կազի ընդհանուր արտանետումները կրնան մինչեւ 2010 թուական շարունակել չուրջ 27 աւ հարիւրի աճ արձանագրել՝ բաղդատած 1990ի համեմատութեանց:

Հետազօտողը հաւանական կը նկատէ, որ Չինաստանն եւ Հնդկաստանն բնածխական կազի արտանետումները շարունակեն աճիլ: Չինաստան բնածխական կազի իմաստով աշխարհի ապականում պատճառող երկրորդ մեծագոյն երկիրն է, իսկ Հնդկաստան՝ 6րդ: Անոնք Քիոթոյի ժողովին յանձնառութեանց տակ չմտած բարգաւաճման րնթացքի մէջ եղող երկիրներու շարքին են:

Քիոթոյի համաձայնագիրը զայն կնքող երկիրներուն կը պարտադրէ չերմանոցի ազդեցութեամբ կազերը չուրջ 5.2 աւ հարիւրով կրճատել՝ բաղդատած 1990ի համեմատութեանց: Մ. Նահանգներ 7 աւ հարիւրի, Եւրոպական Միութեան անդամ երկիրներու 8 աւ հարիւրի եւ Ճափոնի 6 աւ հարիւրի կրճատումները պէտք է տեղի ունենան մինչեւ յառաջիկայ 15 տարիներ:

ԿԵՆՍՈԼՈՐՏԸ ՓՐԿԵԼ՝ ԱՌԱՆՑ ԻՍԿԱՊԷՍ ՁԻԳ ԹԱՓԵԼՈՒ

Ամերիկացիք կրնան ուժանութիւն խնայել համեմատարար պարգ միջոցներով եւ րնդհանրական չերմացումին դէմ պայքարիլ առանց հրաժարելու իրենց ինքնաշարժներէն կամ իրենց տան չեռուցումէն, կր գրեն մասնագետներ «Սայրնս» թերթի Յունուարի թիւին մէջ:

Անոնք կր խօսին կարգ մր գործարաններու մէջ ածուխի փոխարէն րնական կազ գործածելու, կոյութիւն ունեցող կորիկային գործարաններու կեանքը երկարելու մասին, ինչպէս նաեւ ճարտարարուեստի մարգը քայլայերելու, որպէսզի ցած համեմատութեամբ րնածուխ գործածող արհեստագիտութեանց մէջ չահարկեն:

Գիտնականներ կր յայտնեն, որ պենգին, ածուխ կամ քարիւղ այրելը մթնոլորտին մէջ րնածուխի կուտակում կր պատճառէ՝ «չերմանոցի ապդեցութիւն» ստեղծելով եւ րնդհանրական չերմացում յառաջացնելով: Անիկա արդէն աչխարհի տարածքին չերմաստիճանները բարձրացուցած է, եւ յառաջիկայ տարիներուն նոյն րնթացքը պիտի չարունակուի:

Սակայն ճարտարարուեստի մարգը կ'ըսէ, թէ թելադրուած կարգ մր միջոցառումներ անմիջական աւելի մեծ ազդեցներ պիտի պատճառեն, օրինակ՝ աչխատանքային աւիթներու կարուստ տեղի պիտի ունենայ:

Մեթիւին Պրաուն կր յայտնէ, որ քայլերելով կենսոլորտին բարեկամ արհեստագիտութիւններ, որոնք նաեւ չահաբեր են, կարելի պիտի րլլայ Քիոթոյի համաձայնագրին պահանջները գործադրութեան դնելու ճամբուն մէկ երրորդը կտրել:

ԼՕՌԸ ԼՈՒԾՈՒՄ՝ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ՋԵՐՄԱՑՈՒՄԻՆ

Աչխարհի ամէնէն փոքր արարածներէն հանդիսացող լօռը (մամուռի ընտանիքէն) կրնայ լուծում բերել անոր ամէնէն անմիջական 2 մտահոգութիւններուն՝ ընդհանրական ջերմացում եւ ուժանիւթի պահպանում, կ'ըսեն ճափոնցի հետազօտողներ:

Ճափոնական ծանր ճարտարարուեստի մեծագոյն ընկերութիւնը՝ *Միթսուպիշիի* եւ ելեկտրականութիւն արտադրող մեծագոյն ընկերութիւնը՝ *Թոքիօ Էլեքթրիք Փաուըրի* մասնագետներուն համաձայն, կարելի է ծիգային փոփոխութեան ենթարկուած լօռերը գործածել, որպէսզի ջերմաելեկտրական կայաններու մէջ բնածխական կազը սպառեն եւ արտադրեն *էթանոլ*, զոր իբրեւ վառելանիւթ կարելի է այրել:

Ընկերութիւնները արդէն սկսած են մշակել միջոց մը՝ բարելաւելու համար քիմիական այն գործողութիւնը, որ կը մղէ *քլամիտոմոնասը* (կանաչ լօռի տեսակ մը) լուսհամադրութեան ճամբով ստեղծուած օսլան *էթանոլի* վերածելու: (Լուսհամադրութիւնը բնածխական կազի ներծծում կ'ենթադրէ):

Բնական շրջապատին մէջ *քլամիտոմոնասը* իր արտադրած օսլային միայն շուրջ 40 աւ հարիւրը այլ նիւթի կը վերածէ:

Սակայն երկու ընկերութիւններուն կողմէ կազմուած հետազօտողներու խմբակ մը յայտնաբերած է ծիներ, որոնք կը ստեղծեն անգիմներ, որոնք զարկ կու տան օսլան փոխելու գործընթացին:

Հետազօտողները կ'առաջադրեն ծիները *քլամիտոմոնասի* բջիջներուն մէջ ներարկել այդ գործընթացին թափ տալու համար:

Միթսուպիշի կը խոստովանի, որ տակաւին երկար ճամբայ կայ կտրելիք, սակայն՝ «կը յուսանք այս արհեստագիտութիւնը գործնականի վերածել մինչեւ 2010 թուական»:

Անիկա կ'ըսէ, թէ մէկ քառակուսի քմ. կողմով աւազան մը լեցուած ծիգային փոփոխութեան ենթարկուած *քլամիտոմոնասով* կրնայ արտադրել բաւարար *էթանոլ* 70 հազար *քիլոլաթ* ելեկտրականութիւն արտադրելու համար, ինչ որ բաւարար է չուրջ 35 հազար բնակարանի ելեկտրական հոսանք հայթայթելու:

Սպասելով 2010 թուականին...

Պատրաստեց Ս. Ա. ՊՈՅԱՃԵԱՆ
(Աղբիւրներ «Միութիւն Է Վի», «Ռայթրրզ»)

Մարզական Մարզական

ՍՊԱՆԻՈՑ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄՓՈՐԹԻՆԿ ԽԻԽՈՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵՑ ԱՅՍ ԵՂԱՆԱԿԻ ԻՐ ԱՌԱՋԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Մորիենթէս

Սպանիոյ ախոյեանութեան 24րդ հանգրուանի մրցումներուն, վերջին դիրքը գրաւող Մփորթինկ Խիխոն, որ արձանագրած էր 3 հաւասարութիւն եւ կրած՝ 20 պարտութիւն, ի վերջոյ արձանագրեց այս եղանակի իր առաջին յաղթանակը:

Մփորթինկ Խիխոնի գոհը դարձաւ Ռասինկ Սանթանտէր (14րդ), որ 2-1 արդիւնքով պարտուած հեռացաւ աւելի դաշտէն:

Մփորթինկի կոլերը ձեռք բերին Ա. կիսախաղին (22րդ եւ 25րդ՝ *փենալթիով*), իսկ Սանթանտէրի կոլը՝ Բ. կիսախաղը հազիւ սկսած:

Պարագլուխի դիրքը գրաւող Պարսելոնա 1-1 արդիւնքով հեռացաւ նախավերջին դիրքը գրաւող Թեներիֆէի դաշտէն:

Ա. կիսախաղի վերջին վայրկեանին պրազիլիացի միջնապահ Ռիվալտօ ձեռք բերաւ մրցումին առաջին կոլը. ան կը ձեռնակէր այս եղանակի իր 14րդ կոլը:

Բ. կիսախաղը հազիւ սկսած եւ երկու վայրկեան անցած Սլավիսա Եոքանովիչ ձեռք բերաւ իր կազմին հաւասարութեան կոլը:

Վերջին հինգ մրցումներուն, երրորդ անգամ ըլլալով, Պարսելոնա կը գերազանցէ իր մրցակիցները, բայց ապա մրցումին արդիւնքը կը շրջուի:

Պարսելոնայէն միայն կէտով մը ետ մնացած Ռէալ Մատրիտ 2-2 արդիւնքով հաւասարութեամբ հեռացաւ Տեփորթիւօ Քորունայի դաշտէն: Ծրաց (15րդ) եւ Ժալմինիա (25րդ) ձեռնակեցին Լա Քորունայի կոլերը, իսկ Վիքթոր Սանչէս (22րդ) եւ Ճերնանտօ Մորիենթէս (78րդ)՝ Ռէալ Մատրիտի կոլերը:

Վեթերան խմբապետ Մանոլօ Սանչիս եւ պրազիլիացի Ռաուլ, որ նոր միացած էր Ռէալի, շատ մը ստոյգ առիթները չկրցան օգտագործել, մանաւանդ երբ այս վերջինը մրցումին կորսուած վայրկեաններուն չկրցաւ փենալթին իր նպատակին հասցնել:

Այս եղանակին, չորրորդ անգամ ըլլալով Ռէալ Մատրիտ փենալթին չէր կրնար իր նպատակին հասցնել:

3րդ դիրքը գրաւող Ռէալ Սոսիետատ եւս իր կարգին հաւասարութիւն մը արձանագրեց 4րդ դիրքը գրաւող Աթլեթիքօ Պիլպաոյի հետ (1-1):

49 հազար հանդիսատեսներու ներկայութեան Վալենսիա (11րդ), իր դաշտին վրայ 2-1 արդիւնքով պարտուեցաւ 16րդ դիրքը գրաւող Ռէալ Վալլատոլիտէն:

Վալենսիա մրցումը աւարտեց ինը մարգիկով, երբ Խուանֆրան Կարսիա եւ Արիէլ Օրթեկան յաջորդաբար 63րդ եւ 89րդ վայրկեաններուն կարմիր քարտ ստացան:

Ռէալ Պեթիս (8րդ) 2-1 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Մերիտան (17րդ): Ալֆոնսօ Փերէս (37րդ) եւ Ֆիկիտի Մորճ (80րդ) ձեռնակեցին Պեթիսի կոլերը:

Ռիլի Կոնսալէսի կողմէ ձեռնակուած կոլը (18րդ) բաւարար եղաւ, որ Ռէալ Սարագոսա (10րդ) 1-0 արդիւնքով յաղթական վերադառնայ Էսփանիոլի (9րդ) դաշտէն:

18րդ դիրքը գրաւող Սալամանքա իր դաշտին վրայ պարտուեցաւ Սելթա Վիկոյէն (1-0): Խուան Սանչէս ձեռնակեց մրցումին միակ կոլը (24րդ):

Ստորեւ՝ 24րդ հանգրուանի մրցումներուն *թեքնիք* արդիւնքները.

Տեփորթիւօ Քորունա - Ռէալ Մատրիտ 2-2
Թեներիֆէ - Պարսելոնա 1-1
Ռէալ Պեթիս - Մերիտա 2-1
Էսփանիոլ - Ռէալ Սարագոսա 0-1
Սալամանքա - Սելթա Վիկօ 0-1
Մփորթինկ Խիխոն - Ռասինկ Սանթանտէր 2-1
Վալենսիա - Ռէալ Վալլատոլիտ 1-2
Ռէալ Սոսիետատ - Աթլեթիքօ Պիլպաօ 1-1
Մալորքա - Ռոմփոսթելա 2-1

ԴԱՍԱՒՈՐՈՒՄ	ԿԷՏ
1.- Պարսելոնա	*45*
2.- Ռէալ Մատրիտ	*44*
3.- Ռէալ Սոսիետատ	*43*
4.- Աթլեթիքօ Պիլպաօ	*40*
5.- Աթլեթիքօ Մատրիտ	*38*
.....	
18.- Թեներիֆէ	*25*
19.- Սալամանքա	*24*
20.- Մփորթինկ Խիխոն	*6*

Ֆիկիտի Մորճ

ՀՈԼԱՆԴԱՅԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐՍԿՍԱԻ ՁՄԵՌՆԱՅԻՆ ԱՐՁԱԿՈՒՐԳԷՆ ԵՏՔ

ՄԻՔԱՅԷԼ ԼԱՈՒՏՐՈՒՓ ՀԷԹՔՐԻՔ ՄԸ ԻՐԱԳՈՐԾԵՑ

Վեց չարթուան ձմեռնային արձակուրդէ մը ետք, անցեալ չարաթավերջին վերսկսաւ Հոլանտայի ախոյեանութիւնը:

21րդ հանգրուանի մրցումներուն, պարագլուխի դիրքը գրաւող Այաքս Ամսթերտամ 5 - 1 արդիւնքով յաղթական վերադարձաւ նախավերջին դիրքը գրաւող Վալվիքի դաշտէն:

Դանիացի միջպահային մարգիկ Միքայէլ Լաուտրուփ յաջողեցաւ հեթրիք մը իրագործել 23րդ, 55րդ եւ 60րդ վայրկեաններուն: Շոթա Արվելածէ նշանակած էր մրցումին առաջին կոլը (9րդ). Թիժանի Պապանկիտա նշանակեց Այաքսի վերջին կոլը (65րդ): Վալվիքիր միակ կոլը նշանակեց 56րդ վայրկեանին:

Իր արձանագրած այս յաղթանակէն ետք, Այաքս ունեցաւ 58 կէտ: Անոր յառաջապահ եւ յետսապահ գիծերը կր մնան յաւապոյն: Անոր մարգիկներն նշանակած են 67 կոլ, իսկ խումբին բերդին ուղղանկիւնը աւած է միայն 9 անգամ:

19 յաղթանակ արձանագրած եւ միայն պարտութիւն մր կրած Այաքս այժմ 15 կէտի առաւելութիւն մր ունի իր անմիջական մրցակիցին՝ Փ. Ս Վ. Այնտհովընի վրայ, որ դժուարութեամբ պարտութեան մատնեց 14րդ դիրքը գրաւող Տ.Վ.Թինչէմ (2 - 1):

Հիւրընկալ կագմը 11րդ վայրկեանին նշանակեց մրցումին առաջին կոլը:

Ա. կիսախաղին, Այնտհովրն դժուարութիւններ ունեցաւ մրցումին դեկը իր ձեռքին մէջ պահելու. Ժիլ Տրպիլտի (կիրաւոր) եւ Արթիւր Նումանի (կախակայւած) բացակայութիւնը կպայի էր խումբին ներս:

Բ. կիսախաղին պատկերը քիչ մր փոխուեցաւ եւ Օվիտիու Սթինկա նշանակեց Փ Ս Վ-ի հաւասարութեան կոլը (54րդ): 90րդ վայրկեանին, պելճիքացի յառաջապահ Լիւք Նիլիս նշանակեց Փ Ս Վ-ի յաղթանակի կոլը:

Ֆէյէնուրտ Ռոթերտամ 3 - 2 արդիւնքով յաղթական վերադարձաւ Իւթրէխթի դաշտէն: Ժուլիս Քրուզ նշանակեց Ֆէյէնուրտի կոլերէն երկուքը (34րդ եւ 40րդ): Հէնք Վոս նշանակեց Ֆէյէնուրտի երրորդ կոլը (54րդ):

Վիլեմ Թիլպուրգ (6րդ) 1 - 0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Վիթէս Առնհայմ: Մրցումին միակ կոլը նշանակուեցաւ 89րդ վայրկեանին: Առնհայմ մրցումը աւարտեց իր մարգիկով, երբ Միչէլ Քրիք եւ Օրլանտօ Թրասթֆուլ, յաջորդաբար 39րդ եւ 90րդ վայրկեաններուն, կարմիր քարտեր ստացան:

Նոյն ձակատագիրին ենթարկուեցան նաեւ Վոլենտամի մարգիկներէն երկուքը, որոնք իրենց դաշտին վրայ 4 - 1 արդիւնքով պարտուեցան Ռոտա Քերքրատէն:

Այդ կարմիր քարտ ստացողներէն մէկը Մարքօ Ժենթիլ նշանակած էր Վոլենտամի միակ կոլը:

Այսպէսով, 21րդ հանգրուանի մրցումներուն Հոլանտայի ֆութպոլի պատմութեան մէջ մրցանիշ մր հաստատուեցաւ, որովհետեւ ութ մարգիկ կարմիր քարտ ստացաւ:

Ստորեւ՝ 21րդ հանգրուանի մրցումներուն թեքնիք արդիւնքները.

Վալվիք - Այաքս Ամսթերտամ 1 - 5
Իւթրէխթ - Ֆէյէնուրտ Ռոթերտամ 2 - 3
Վոլենտամ - Ռոտա Քերքրատէ 1 - 4
Տէօթինչէմ - Փ. Ս. Վ. Այնտհովընի 1 - 2
Վիլեմ Թիլպուրգ - Վիթէս Առնհայմ 1 - 0
Պրեդա - Հիրեվլիի 0 - 2
Թվենթէ - Նայմիկընի 1 - 0
Մաասթրիխ - Կրոնինկընի 1 - 0
Տորթրեխա Սիթարդ - Սփարթա Ռոթերտամ 2 - 1

Միքայէլ Լաուտրուփ

ԴԱՍԱՒՈՐՈՒՄ	ԿԷՏ
1.- Այաքս Ամսթերտամ	58
2.- Փ. Ս. Վ. Այնտհովընի	43
3.- Հիրեվլիի	38
4.- Վիթէս Առնհայմ	38
5.- Ֆէյէնուրտ Ռոթերտամ	38
.....	
16.- Կրոնինկընի	19
17.- Վալվիք	15
18.- Վոլենտամ	11

ՍԿՕՎՏԻՈՑ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՌԷՅՆՃԸՐՋ ԵՒ ՍԵԼԹԻՔ ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆՆԵՐՈՒՆ ԿՈԼԵՐ ՍՏԱՑԱՆ

Էլըն Սթապզ

Սկովտիոյ ախոյեանութեան 24րդ հանգրուանի մրցումներուն, պարագլուխի դիրքը գրաւող Ռէյնճրրգ 1 - 1 արդիւնքով հաւասարութիւն մր արձանագրեց Տանֆրրմլրնի հետ:

Աւելի քան 49 հազար հանդիսատեսներու ներկայութեան, Եուվենթուսի նախկին մարգիկ իտալացի Սերճիս Փորինի 72րդ վայրկեանին նշանակեց մրցումին առաջին կոլը: Սակայն 90րդ վայրկեանին Հէրի Քարրն, որու փոխանցումը Տանֆրրմլրնի ոչինչ արժած կր, նշանակեց իր կագմին հաւասարութեան կոլը:

Մրցումի աւարտին Ռէյնճրրգի մարգիկներէն Էլըն Սթապզ կողմէ սուլիչներով եւ դժգոհութեան բացագանչութիւններով ճամբուեցան, որովհետեւ մրցումին արդիւնքը չկրցան ի նպաստ իրենց պահել:

Հակառակ իր արձանագրած այս հաւասարութեան սակայն Ռէյնճրրգ մնաց պարագլուխի դիրքին վրայ, որովհետեւ 2րդ եւ 3րդ դիրքերու միջեւ ճակատումը Հարթցի եւ Սելթիքի միջեւ վերջ գտաւ 1 - 1 արդիւնքով:

Ռէյնճրրգի նման, Սելթիք 90րդ վայրկեանին կոլ մը ստացաւ իր բերդէն ներս. կոլին հեղինակն կր անկոյացի Ժոզէ Քուիթոնկօ: 40րդ վայրկեանին ձէկի Մաքնամարա նշանակած կր Սելթիքի կոլը:

Կոլերու հաշիւը բարձրացնելու Սելթիքի ճիգերը եղան անօգուտ: Կոլկնեթք էլրն Սպապզ եւ Սթեֆան Մահվ հարուածեցին Հարթցի բերդին սիւներուն:

Տանտի Եունայթըտ յաջողեցաւ 1 - 0 արդիւնքով պարտութեան մատնել նախավերջին դիրքը գրաւող Մատրուհյր: Շուհտացի յառաջապահ Քիել Օլաֆսոն նշանակեց մրցումին միակ կոլը:

1997-98 եղանակի աւարտին մնացած է 12 հանգրուան եւ Ռէյնճրրգ, Սելթիք եւ Հարթց ունին 49ական կէտ եւ կրեթէ ամէն ինչ կր մնայ անորոշ:

Ստորեւ՝ 24րդ հանգրուանի մրցումներուն թեքնիք արդիւնքները.

Հարթց - Սելթիք 1 - 1
Ապըրտին - Հիպերնիըն 3 - 0
Տանտի Եունայթըտ - Մատըրուէլ 1 - 0
Քիլմարնոք - Սէնթ Ճոնսթըն 1 - 0
Ռէյնճրրգ - Տանֆըրմլըն 1 - 1

ԴԱՍԱՒՈՐՈՒՄ	ԿԷՏ
1.- Ռէյնճրրգ	49 (55 - 26)
2.- Սելթիք	49 (43 - 17)
3.- Հարթց	49 (52 - 31)
4.- Քիլմարնոք	33 (28 - 40)
.....	
9.- Մատըրուէլ	23 (31 - 41)
10.- Հիպերնիըն	18 (28 - 45)

ՊԵԼՃԻՔԱՅԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆՏԸՐԼԻԽԹ ԿՐԵՑ ԱՅՍ ԵՂԱՆԱԿԻ ԻՐ 7ՐԴ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ուէսթերլօ 0-0 Սէնթ Թրիւտըն 0-4
Մուսքրոն - Լոքերէն 1-3
Կէնք - Անտըրլէխթ 2-1
Պեւերէն - Ճ. Ք. Պրիւժ 1-2
Լա Կաուրուազ - Շարլրուա 3-1
Սթանտար Լիեժ - Էքերէն 0-2
Լիեռս - Ալսթ 1-1
Մոլենպիք - Լոմէլ 1-2
Անվէրս -

ԴԱՍԱՒՈՐՈՒՄ	ԿԷՏ
1.- Ճ. Ք. Պրիւժ	57
2.- Կէնք	42
3.- Էքերէն	40
4.- Հարելպէք	36
5.- Անտրլէխթ	32
.....	
17.- Պեւերէն	16
18.- Անվէրս	13

ՖՐԱՆՍԱ

ՕՍԼՕ, ՆԱՆԹ ԵՒ ՌԷՆՆ ԴՈՒԲՍ ՄՆԱՑԻՆ ԲԱԺԱԿԷՆ

1996ի բաժակակիր Օսեռ, Նանթ եւ Ռեննն դուրս մնացին Ֆրանսայի բաժակէն՝ Բ. հաւգրուանի մրցումներուն ձանկակալ պարտութիւններ կրելով անծանօթ եւ տկար կազմերէ:

Ռեննն պարտուեցաւ Գ. դասակարգի Իսթրեն (1-0), իսկ Նանթ՝ Բ. դասակարգի Քաւեէն: Օսեռ երկարաձգումէ ետք պարտուեցաւ Միւլուզէն (2-1):

8

Մարզական Մարզական

ՆՇՄԱՐ

ԱՐՀԵՍՏԱՎԱՐԺՈՒԹԵՆԷ ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔ ՉԿԱՅ

21րդ դարու սեմին, երբ անխտիր բոլոր ապարէկներէն ներս աշխարհը արընթաց կ'արշաւէ դէպի արհեստավարժութիւն, շատ հաւանաբար մարզաշխարհն է այս ուղղութեամբ առաւել ոստում արձանագրողը: Բաւարար է հարեւանցի ակնարկ մը նետել պատմութեան վրայ, հաստատելու իրողութիւնը: Դեռ քսանամեակ մը առաջ միայն, արհեստավարժութեան գաղափարը այնքան արմատացած չէր, որքան այսօր: Առաւելաբար ֆութպոլն ու պասքեթպոլն էին այս իմաստով վարգացողը, իսկ մնացեալ մարզերուն մէջ որոշ տոկոսով տակաւին գոյութիւն ունէր ոչ-արհեստավարժ դրութիւնը, որուն լաւագոյն օրինակն էր Ողիմպիականը: Սակայն, ծանօթ է արդէն, որ այսօր անիկա եւս իսկած է արհեստավարժութեան անխուսափելի ուռկանին մէջ, մինչ ոտքով թէ ձեռքով տնօրինուող կլոր գնդակին կապուած բոլոր մարզախաղերը հասած են գեր-արհեստավարժ մակարդակի:

Արհեստավարժութեան այս հոլովոյթը անշուշտ անցաւ որոշ հանգրուաններէ, մինչեւ ներկայ օրուան իր ամբողջական տիրապետութիւնը: Առաջին հերթին, անիկա վարգացաւ Արեւմուտքի մէջ, ապա հետզհետէ տեղ գտաւ երկրագունդի չորս ծագերուն, իսկ ներկայիս Երրորդ Աշխարհի ամէնէն թերաճ երկիրին մէջ անգամ, անիկա ինքզինք պարտադրած դրութիւն է, ու նախապայման է մարզաշխարհին համար:

Բնականաբար, իբրեւ աշխարհի մէկ անբաժան մասնիկը, Լիբանանի մէջ եւս նոյնն է ընթացքը: Մանաւանդ ֆութպոլի եւ պասքեթպոլի պարագային, ակներեւօրէն կը դիմանան այն ակումբները միայն, որոնք միանգամընդմիշտ հաշտուած են արհեստավարժութեան գաղափարին հետ եւ ամէն գնով կը փորձեն ընդունիլ անոր թէկուզ վիճելի սկզբունքները: Հետեւաբար, անոնք որոնք քայլ չեն պահեր այդ դրութեան հետ, աւելի՛ն, հակառակը կը պնդեն, պարապէս դուրս կը մնան իրենց միջավայրէն եւ կը դատապարտուին յաւիտենապէս մնալ լուսանցքին ձախ կողմը միայն:

ՀՐԱՉ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ

ՀՐԱՆԴ ԳԱՆԳՐՈՒՆԻԻ «ՍՈՒՐԻԱՆ՝ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՊԱՇՏՊԱՆՆԷ»

Պատմութեան հատորը, 208 էջ:
Ստանալու համար՝ դիմել «Արարատ»ի վարչութեան:
Սուրիա՝ Հալէպ՝ Ա. Առաքելեանին
Դամասկոս՝ Յ. Սէֆէրեանին:

ՍՏԱՑԱՆՔ

•ԳՐԻԳՈՐ ՋՕՀՐԱՊԻ ԿԵՆՍԱՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹԻՒՆԸ
Հեղինակ՝ ԱՐԱՄ ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ
«Գիր Գրոց» հրատարակչութիւն
Տպարան՝ «Նոյեան Տապան»
Երեւան, 1997, 117 էջ:

•ՑԱՒ ՄԸ
Հեղինակ՝ ԱՐՄԱՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Իսթանպուլ 1997

•ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ Հ. Յ. Դ.-ԲՈԼՇԵՒԻԿ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՈԼՈՐՏՈՒՄ (1917-1921)
Հեղինակ՝ ՌՈՒԲԻՆԱ ՓԻՐՈՒՄԵԱՆ
Երեւանի Համալսարանի Հրատարակչութիւն
Երեւան - 1997:

Հ.Մ.Ը.Մ.
ԱՆԹԻԼԻԱՍ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ

Տեղի կ'ունենայ Երկուշաբթի, 16 Փետրուար 1998, երեկոյեան ժամը 8ին, Աղբալեան ակումբի «Սերժ Թովմասեան» սրահին մէջ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Լոնտոնի սակարանին մէջ, պրամանիշներու փոխանակման սակը հետեւեալն էր երէկ կէսօրին.

Ամերիկեան տոլար	1.4331/36
Գերմանական մարք	1.8166/71
Հոլանտական ֆլորէն	2.0474/79
Զուիցերիական ֆրանք	1.4645/55
Պելճիքական ֆրանք	37.49/50
Ֆրանսական ֆրանք	6.0900/15
Իտալական լիր	1794.3/5.3
Քանատական տոլար	124.10/20
Շուէտական քորոն	8.1255/05
Նորվեկիական քորոն	7.5693/13
Դանիական քորոն	6.9228/48
Մէկ արեւլին	1.6290/00
•Մէկ ունս ոսկի	299.50/300.00$

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՊԱՍՔԵԹՊՈԼԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

- ՔԻՆՏԸՐ ՊՈԼՈՆԻԱ ԿԸ ՄՆԱՅ ԼԱՒԱԳՈՅՆԸ -ՕԼԻՄՓԻԱՔՈՍ ՅԱՂԹԵՑ, ՌԷԱԼ ՄԱՏՐԻՏ ՊԱՐՏՈՒԵՑԱՒ

Շաբաթավերջին շարունակուեցան Եւրոլիկայի կամ Եւրոպայի ախոյեանութեան մրցումները: Գ. խմբակի պարագլուխի դիրքը գրաւող իտալական Քինտըր Պոլոնիա խումբը 69-52 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Յրանասայի Փարիզ Սէն Ժերմէնը:

Յրանսացի Ռիկոտօ 16 կէտ նշանակեց իր ակգակից՝ Փարիզ Սէն Ժերմէնի կողովին մէջ: 1995ի Եւրոպայի ախոյեան Ռէալ Մատրիտ կորնչուց իր յոյսերը՝ հասնելու յաջորդ հանգրուանին, երբ 68-65 արդիւնքով պարտութիւն մը կրեց իր քաղաքակից Էթթիւտիանթէսէն:

Եւրոպայի այժմու ախոյեան Օլիմփիաքոս (Յունաստան) 73-54 արդիւնքով ծանր պարտութեան մատնեց Փորթուգալի Փորթոն: Փորթօ 35-30 արդիւնքով կը յաղթէր կիսախաղին, բայց Օլիմփիաքոս շնորհիւ Արթուրաս Քարնիսեվաչի (21 կէտ), Մայքըլ Հոքինսի (14 կէտ) եւ Ճոն Ռոմըրսի (13 կէտ) ատանձնեց մրցումին ղեկը եւ յաղթանակ մը արձանագրեց:

Ստորեւ՝ արդիւնքները.

Ա. ԽՄԲԱԿ

	ԿԷՏ	ՅԱՂԹ.	ՊԱՐՏ.
1.- Օլիմփիաքոս	25	11	3
2.- Էֆէս Փիլսըն	24	10	4
3.- Մաքապի Թել Աւիւ	23	9	5
4.- Թուրք Թելեքոմ	19	5	9
5.- Խրուաթիա Սփլիթ	18	4	10
6.- Փորթօ	14	0	14

Բ. ԽՄԲԱԿ

1.- Պենեթոն Թրեւիսօ	25	11	3
2.- Մոսկուայի Բանակայիններ	22	8	6
3.- Փ. Ա. Օ. Ք. Սալոնիքա	22	8	6
4.- Էսթուտիանթէս Մատրիտ	21	7	7
5.- Ռէալ Մատրիտ	20	6	8
6.- Լիմոժ	19	5	9

Գ. ԽՄԲԱԿ

1.- Քինտըր Պոլոնիա	27	13	1
2.- Պարսելոնա	22	8	6
3.- Ալպա Պերլին	21	7	7
4.- Փօ Օրթէս	20	6	8
5.- Օլիմփիա Լիուպլիանա	20	6	8
6.- Փարիզ Ս. Ժ.	20	6	8

Դ. ԽՄԲԱԿ

1.- Ա. Է. Ք. Աթէնք	24	10	4
2.- Թիմսիսթէմ Պոլոնիա	23	9	5
3.- Սիպոնա Զաղրէպ	22	8	6
4.- Իւլքէրսփոր	19	5	9
5.- Փարթիսան Պելկրատ	18	4	10
6.- Հափոէլ Երուսաղէմ	16	2	12

ՕՍԷՌ, ՆԱՆԹ ԵՒ ՌԷՆՆ ...

7

Փարիզ Սէն Ժերմէնի պարտութեան մատնեց Լօրիանը (Բ. դաս.) շնորհիւ իտալացի Մարքօ Սիմոնէլլիի նշանակած կոլին 68րդ վայրկեանին;

Մարսէյ յաղթեց Դ. դասակարգի Պուլոնեը կազմին 1-0 արդիւնքով: Յետսապահ Քոլըթէր նշանակեց մըրցումին միակ կոլը:

Կարեւորագոյն մրցումներուն արդիւնքներն են.

Միլուզ (Բ.) - Սոեո (Ա.)	2-1
Վասքեալ (Բ.) - Կենկան (Ա.)	1-2
Պուլոնեը Սիւր Մեր (Դ.) - Մարսէյ (Ա.)	0-1
Ալենկուլեմ (Գ.) - Լիոն (Ա.)	0-2
Էփինալ (Գ.) - Լաւալ (Ա.)	0-2
Քանն (Ա.) - Պուէ (Բ.)	3-1
Քան (Բ.) - Նանթ (Ա.)	1-0
Իսթրը (Գ.) - Ռէն (Ա.)	1-0
Լօրիան (Բ.) - Փ. Ս. Ժ. (Ա.)	0-1

ԹԱՄ *ՇԻՐԱԿ*

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԿՈՂՄԷ «ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑ» ԾՔԱՆՇԱՆԻ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒՄ

Բազմավաստակ գրագէտ
ԵՐՈՒԱՆԴ ՊԱՐՍՈՒՄԵԱՆԻՆ
Նախաձեռնութեամբ
«ՇԻՐԱԿ» ԱՄՍԱԳԻՐԻ
ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ - ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

Չորեքշաբթի, 11 Փետրուար 1998, երեկոյեան ժամը 7ին, Թէքէեան կեդրոնի հանդիսասրահին մէջ, Ժըմմէյլի:

ՀՐԱՒԷՐ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՊԱՍՔԵԹՊՈԼԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՍՕՐ՝ Հ.Մ.Ը.Մ. - ՍԱԺԷՍ

Այսօր, ժամը 20.00ին, Էօ. Էճ. Պէ.ի դաշտին վրայ, Հ.Մ.Ը.Մ.ի պատիւը պիտի պահեն ախոյեանութեան գծով իր վերջին մրցումը պիտի կատարել Սաժէսի դէմ:

Ճիշդ է որ Սաժէս այժմու լաւագոյն կազմն է, բայց պէտք է ըսել, որ Հ.Մ.Ը.Մ.ի տղաքն ալ պիտի պատրաստ չեն:

Անոնք միշտ ալ իրենցմէ շատ աւելի գօրաւոր խումբեր ենթի մասնակած են եւ գօրաւոր դիրքերէ նայր միայն վրեպի պատճառ են:

Համակիրներէն կը սպասուի խումբերամ մնալ Էօ. Էճ. Պէ.ի դաշտը նկատի առնելով, որ մրցակից խումբը Լիբանանի ամէնէն մեծ թիմով պատրաստի համակիրներ տանեցող խումբերէն մէկն է:

ԼԻԲԱՆԱՆԻ Գ. ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԹԱՏԱՄՈՆ ՆԱՊԱԹԻԷ - Հ.Մ.Ը.Մ. ՊՈՒՐԾ ՀԱՄՈՒՏ 2-0

Լիբանանի ֆութպոլի Գ. դասակարգի ախոյեանութեան 5րդ հանգրուանի մրցումներուն Հ.Մ.Ը.Մ. Պուրճ Համուտ 2-0 արդիւնքով պարտութիւն մը կրեց Թատամոն Նապաթիէհէն:

Այս պարտութիւնը չատ դժուարացուց Հ.Մ.Ը.Մ.ի կացութիւնը Գ. դասակարգին ներս: Այժմ տղաքը պէտք է իրենց կարելին ընեն եւ 6 կէտ չահին մնացեալ 2 մրցումներէն Գ. դասակարգ մնալու յոյսերը պահելու համար:

Պէտք է ըսել, որ Ճորճիկ Աշճեանի բացակայութիւնը չատ ազդեց տղոց վրայ:

Ցամենայնդէպս տղաքը իրենց կարելին պիտի ընեն եւ համակիրներն ալ ունենալով իրենց կողքին, պայքարելով պիտի ապահովեն այդ 2 յաղթանակները:

ԹԵՆԻՍ

ԻՎԱՆԻՍԵՒԻՉ ԵՒ ԷՆՔՎԻՍԹ ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՀԻՆԿԻՍ ՊԱՐՏՈՒԵՑԱՒ

Շարաթավերջին տեղի ունեցան Մարսէյի (Ֆրանսա), Սփլիթի (Խրուաթիա) եւ Թոքիոյի (Ճափոն) թենիսի մրցաչարքներու աւարտականները:

Մարսէյի տղոց մրցաչարքին, Թոմաս Էնքվիսթ (Շուէտ) 6-4 եւ 6-1 արդիւնքով պարտութեան մատնեց ռուս Եւգենի Քաֆելնիքովր՝ չահելով տարեշրջանի իր առաջին տիտղոսը:

Կիսաւարտականին, Էնքվիսթ դէմ առ դէմ կր հոյանար Ռիչըրտ Քրայչէքի 6-3, 6-7 եւ 6-3 արդիւնքով,

Քրայչէք

մինչ Քաֆելնիքով՝ չուէտացի Միքայէլ Թիլդրէնսմը 7-6 եւ 6-4 արդիւնքով:

Սփլիթի տղոց մրցաչարքի աւարտականին, խրուաթ Կորան Իվանիսեւիչ 7-6 եւ 7-6 արդիւնքով դժուար յաղթանակ մր արձանագրեց իրիտանացի Կրէկ Ռուսեթսքիի վրայ: Իվանիսեւիչ կիսաւարտականին դուրս ձգած էր կերմանացի Մարթին Սիներր 6-3 եւ 7-6 արդիւնքով, մինչ Ռուսեթսքի մեծ դժուարութիւն ունեցած էր դուրս ձգելու կուիլերիացի Մարք Ռոսէթր 6-7, 7-6 եւ 7-6 արդիւնքով:

Թոքիոյի աղջկանց մրցաչարքի աւարտական մրցումին՝ թիւ 1 թենիսուհումըն Մարթինա Հինգիս (Զուիցերիա) անակնկալ պարտութիւն մր կրեց թիւ 2 Լինտսի Տկվրնփորթէն 6-3 եւ 6-3 արդիւնքով: Տկվրնփորթ, որ այս չարաթ թիւ 2 դիրքը գրաւեց իր գօրաւոր հարուածներով տիրապետեց Հինգիսի վրայ, որ անցեալ տարի չահած էր այս մրցաչարքը:

ՔԱՂԱԾԵԼՆԻՔՈՎ ՃՐԴ. ՉԱՆՆԻ 7ՐԴ.

Այս չարաթուան տղոց դասաւորումը մասնաւոր փոփոխութիւն չկրեց, բայց պէտք է ըսել, որ Մայքրլ Չանկ, որ 3րդ դիրքին վրայ աւարտած էր 1997ն, այժմ 7րդ դիրքի վրայ է, մինչ ռուս Քաֆելնիքով 1 դիրք բարձրանալով կրաւեց 3րդ դիրքը:

Ստորեւ՝ չարաթուան դասաւորումը.-

	ԿԷՏ
1.- Փիթ Սամփրաս (Մ. Ն.)	3784
2.- Փեթր Քորտա (Չեխիա)	3484
3.- Փաթրիք Ռաֆթըր (Աւստրալիա)	3250
4.- Եոնաս Պիորքման (Շուէտ)	2977
5.- Մարչելօ Ռիոս (Չիլի)	2808
6.- Եւգենի Քաֆելնիքով (Ռուսիա)	2765
7.- Մայքըլ Չանկ (Մ. Ն.)	2742
8.- Կրէկ Ռուսեթսքի (Բրիտանիա)	2629
9.- Ռիչըրտ Քրայչէք (Հոլանտա)	2324
10.- Ալէքս Քորեչիա (Սպանիա)	2285
11.- Սերճի Պրուկէյրա (Սպանիա)	2261
12.- Կուսթաւօ Քուերթըն (Պրազիլիա)	2202
13.- Կորան Իվանիսեւիչ (Խրուաթիա)	2057
14.- Քարէլ Քուչերա (Սլովաքիա)	2014
15.- Ֆելիքս Մանիթիա (Սպանիա)	1947
16.- Թոմաս Մուսթըր (Աւստրիա)	1880
17.- Մարք Ֆիլիփուսիս (Աւստրալիա)	1809
18.- Թիմ Հենմըն (Բրիտանիա)	1766
19.- Ալպերթօ Պերազաթեկի (Սպանիա)	1669
20.- Սետրիք Փիոլին (Ֆրանսա)	1656

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԱԼԻ.—Բայց Սիկմընտ, եթէ ցաւ մը ֆիզիքական չէ, ապա ուրեմն ի՞նչ է:

ՖՐԷՕԴ.—Թերեւս մտքի ցաւ մը, ձոգիի վէրք մը:

ԱՄԱԼԻ.—Հոգի՞ վէրք մը: Սիկմընտ, դուն քժի՞շկ ես, թէ քահանայ: Դուն ի՞նչ գործ ունիս հոգիներուն հետ: Ճանկերու ամրոցմը, հիւանդներու յուժուր չատ անելի լաւ գործ է մարդու մը համար: Դուն պարտաւոր ես քժշկութիւնդ կիրարկէ, ինչպէս կը կիրարկեմ Վիեննայի բոլոր մեծ քժիշկները, որոնք աշխարհի լաւագոյնները կը համարուին:

ՖՐԷՕԴ.—Պէտք է որ մէկը սկսի: Պէտք է որ մէկը քանաք դառը: Պէտք է գիտնաք, թէ ինչու անտեսանելի վէրք մը կրնաք անդամալուծել մարդ մը եւ խորտակել զայն:

1/ՀՈՒՆԻՒ 1998

1.- * * * «Կարմիր թել»ի թելադրանքով
3.- Հ. ՏԱՆԳԵՐ Կարմիր թելը
32.- Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ Հոգին
42.- Վ. ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ Ցիրուցան էջեր
62.- Վ. ՓԷՓԷԵԱՆ Հաւատարմութիւն
64.- Գ. ԱԲԷԼԵԱՆ Պէյրութ
79 .- Ն. ՉԱՐԽՈՒՏԵԱՆ Գիրքերու ճաճատակութիւնը
84.- Ս. ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ Երկու պատկեր եւ մէկ եզրակացութիւն
99.- Վ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ Յովհաննէս Զարիֆեանի անյայտ ստացուածները
101.- Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ «Բոլոր տոմսակները ծախուած են»
104.- Ս. Ֆ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ Նիկողոս Սարաֆեան բանաստեղծը
113.- Պ. ՍՆԱՊԵԱՆ «Ես իմ անուշ»ի ոդիսականը
121.- ՇԱՀԱՆԴՈՒԽՏ Միհրայիլ Նալբանդեան հետ
133.- Լ. ՇԱՒՈՅԵԱՆ Ժ. Դանիէլեանի «Բանաստեղծական որոնումները»
141.- * * * Լոյս տեսան
147.- * * * Մշակութային լուրեր

ՀԱՄԱՋԳԱՅԻՆԻ «ԳԱՍՊԱՐ ԻՓԷԿԵԱՆ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

«CHERIE NOIR»
(ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՔԱՄՔՕ)
(Կատակերգութիւն 3 արար)

Բեմադրութիւն՝ ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԽՏՉԵԱՆ

«ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ» ԹԱՏԵՐԱՍՐԱՀ

●Ուրբաթ՝ 20, Շաբաթ՝ 21 (ԿԱԼԱ) եւ Կիրակի 22 Փետրուար 1998, երեկոյեան ժամը 8.30ին եւ ամէն Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի օրերը:

●Տոմսերը ստանալ տիսքոթէք GEKA (Պուրճ Համուտ) SUGAR FEET հաստ. (Զալքա) եւ ելոյթի օրերը կիշէէճ:

ՇԱԲԱԹ 14 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻՆ
ST. VALENTINEի ՏՕՆԻՆ
ԱՌԻԹՈՎ ՅԱՏՈՒԿ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԱՁԱՐԱՆԸ GOLDEN BEACHի ՄԷՋ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽԱՆԴԱՎԱՌ ՄԹՆՈԼՈՐՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ, ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՃՈՒԽ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Ելոյթ կ'ունենան սիրուած երգիչներ

ՄԱԳՕ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
ԵՒ ԳԷՈՐԳ ՄԱՏԱՐԵԱՆ

Ընկերակցութեամբ
ԽԱՉԻԿ ՄԱԼԽԱՍԵԱՆԻ
ԵՒ ԻՐ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻՆ

23 տեսակ աղանդեր, ճաշ, խմիչք՝ *ուիսքի* եւ օղի

ՍԱԿ՝ 1 ԱՆՁԻ 20 $

Մանրամասնութեանց համար դիմել Սթիւտիօ Խաչիկ Մալխասեան, Սանթըր Գերմանիկ, հեռ. 266118 եւ 03-261061, իսկ երեկոյեան՝ ճաշարան Կոլտըն Պիչ, հեռ. 402559 , 407371 / 2,3,4,5:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ 70
ԱՄԵԱԿ

Աննախընթաց գեղչ- վաճառք

Փոքրեր, երիտասարդներ, եւ Ծերեր, ժամադրուեցէք Համազգայինի Գրատան
Մեծ գեղչ վաճառքին
12 Յունուարէն սկսեալ:
Առաւօտեան ժամը 7:30 էն
երեկոյեան ժամը 6:
**Անակնկալներ*
**Շաղգոյեան մշակութային կեդրոն*
Պուրճ Համուտ : Հեռ: 01-583030

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՀԱՄՈՒՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ՄԱՐՄԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ՄԱՐՄԻՆԻ ՆՈՐ ՍԵԶՈՆԻ ԱՌԹՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ ԱՐՎԵՍՏԻ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԴԷՄՔԵՐ

ՄԻՆՉ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆՏԱՆԻՔԸ ԿԻՊՇԱՆԱԿԻՑ Է ՊԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՕԻԳԵՐՈՒՆ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ ԿԱՌՉԱԾ ԿԸ ՄՆԱՅ ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԸՆՏՐԱՆՔԻՆ

Միացեալ Նահանգներու պաշտպանութեան Նախարար Ուիլիըմ Քոհէն երէկ յայտարարեց, որ Իրաքի տապնապր պիւանագիտական միջոցներով լուծելու յոյսերը կրնչքանան՝ պատճառ պաւնալով, որ արեւմտեան ուժերը գինուորական ընտրանքին դիմեն՝ փաձացնելու համար Պաղտատի հաւաքական քանդումի կէնքերը:

Քոհէն, որ կր խօսէր Քուէյթի մէջ՝ պիտել տուաւ, որ պիւանագիտական լուծումի մր յոյսերը գրեթէ գոյութիւն չունին: Քոհէն Մոգի չրջապտոյտի մր ձեռնարկած է՝ գօրակցութիւն ապահովելու համար արար պաչնակիցներուն, որոնք խանդավառ չեն Իրաքի դէմ գինուորական գործողութեան մր ձրագիրով: Քոհէն պիտել տուաւ սակայն, որ Ուաչինկթրն ժամկէտ մր չէ ձրչպած Իրաքի դէմ գինուորական գործողութեան մր ձեռնարկելու, որովհետեւ կ'ուզէ տակաւին առիթ տալ պիւանագիտական ձիգերուն, բայց եւ այնպէս եթէ անոնք ձախողին եւ Իրաք չենթարկուի ՄԱԿի պահանջներուն, Ուաչինկթրն պիտի դիմէ վերջին րնտրանքին՝ յարձակումին:

Քուէյթի հասնելէ առաջ, Քոհէն կիրակի ուշ գիչերին տեսակցութիւն ունեցած էր Սկուտական Արաբիոյ Ֆահտ թագաւորին հետ: Տեսակցութեան աւարտին, Ֆահտ թագաւոր եւ Քոհէն գգուչացումի հրաւէր ուղղեցին Սատտամ Հիւսէյնի դիտել տալով, որ եթէ ան չենթարկուի ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդի որոչումներուն՝ պիտի կրկի իր արարքներուն հետեւանքները

Ֆահտ թագաւոր եւ Քոհէն դիտել տուին, որ Սկուտական Արաբիա եւ Միացեալ Նահանգներ կր յուսան եւ կր փափաքին, որ տակնապր խաղաղ լուծում մր ունենայ:

Միացեալ Նահանգներ եւ Բրիտանիա կր չարունակեն ուժ կեդրոնացնել Մոգի ջուրերուն եւ չրջանին մէջ պտնուող խարիսխներուն մէջ: Երէկ տակաւին Մոգ ուղղուեցաւ րրիտանական «Թորնիկոս» տիպի պատերազմական օդանաւեր:

ԻՐԱՔ ՎԱՏԱՌ Է ՅԱՂԹԱՆԱԿԻՆ

Մինչ արեւմուտքի պաչնակիցները կր պատրաստուին Իրաքի հետ ճակատումին, Պաղտատի մէջ պաշտպանութեան Նախարար գօրավար Սուլթան Հաչիմ Ահմէտ վստահեցուց, որ իր երկիրը յաղթական դուրս պիտի գայ Միացեալ Նահանգներուն հետ բախումէ մր:

Ահմէտ, որ հարցազրոյց մր կ'ունենար իրաքեան չարաթաթերթի մր հետ, չեչտեց, որ Իրաք պիտի չվախնայ Ուաչինկթրնի գինուորական ուժէն, հակառակ անոր, որ անիկա չատ աւելի արդիական գէնքեր ունի: «Իրաք վստահ է, որ պիտի յաղթէ», աւելցուց նախարարը, որ րսաւ նաեւ, թէ իրաքցիները պիտի յաղթեն, որովհետեւ պարտար դատի մր համար կր կռուին եւ իրաւունքը իրենց կողքին է, հետեւարար անոնք իրենց գէնքերը պիտի գործածեն այնպիսի ձեւով մր, որ թչնամին պարտուի եւ հեռացուի:

Իրաքի օդուժի հրամանատարը, իր կարգին, յայտնեց, որ օդային պաշտպանողական բոլոր միջոցառումները որդեգրուած են եւ թէ օդուժը պատրաստ է դէմ դնելու թչնամիին, եթէ անիկա փորձ չարձակի Իրաքի վրայ:

Միւս կողմէ, Իրաքի արտաքին գործոց նախարար Մուհամմետ Սահհաֆ Սուրիա, Եգիպտոս եւ Հաւանարար նաեւ Լիբանան: Այլ աղբիւրներ րսած էին, որ Սահհաֆ Յորդանան ալ պիտի այցելէ:

Իրաքցի այլ պաչտօնատար մր՝ Մոհամմէտ Համդա Զուպէյտի ափրիկեան չրջապտոյտի մր ձեռնարկած էր կիրակի օր: Զուպէյտի այցելեց Մարոք, ուրկէ պիտի ուղղուի Այձերիա եւ Թունուզ:

●*Դէպի Իրաք ուղեւորական օժանդակութիւն փոխադրող օդանաւերկրպտնուի Երեւանի օդակայանի սպասելով Իրանի եւ Ակրրպէյճանի արտօնութեան: Օդանաւը կր փոխադրէ նաեւ խումբ մր ուսերեւոյթ փոխաններ եւ լրագրողներ: Թեհրան եւ Պաքու ցարդ արտօնութիւն չեն տուած, որ օդանաւը իրենց սահմաններէն անցնի:*

●*ԱՐԱԲԱԿԱՆ Լիկայի ընդհանուր քարտուղար Իսմաթ Ապտրլ Մեկիտ երէկ րսաւ, որ Լիկան, Ֆրանսա, Իրաք եւ Ռուսիա կր պատրաստեն բանաձեւ մր, գոր Ապահովութեան Խորհուրդին պիտի ներկայացնեն: Բանաձեւը պիտի առաջարկէ քննութեան ենթարկել Իրաքեան 68 կեդրոններ: Ապտրլ Մեկիտ պիտի տուաւ, որ դիւանագիտական լուծումը, թէեւ դժուար է, սակայն անկարելի չէ: Ան րսաւ նաեւ, որ գինուորական որեւէ գործողութիւն տապնապի պիտի մատնէ ամրողջ չրջանը:*

●*ԱՅՍՐՅՈՐԴԱՆԱՆԻ մէջ հագարաւոր պաղեստինցիներ երէկ ի նպաստ Իրաքի ցոյց մր կազմակերպեցին: Ցուցարարները ամերիկեան եւ իսրայէլեան դրօչակներ այրեցին, ինչպէս նաեւ Սատտամ Հիւսէյնի պահանջեցին «Աքսւս» հրթիռներով թէլ Ավիւրմրակոծել: Պաղեստինցիները բարձրացուցած էին Սատտամ Հիւսէյնի եւ պաղեստինեան իչխանութեան նախագահ Եասէր Արաֆաթի նկարներ:*

●*ՄՈՑԻ Գործակցութեան Խորհուրդի վեց երկիրներու արտաքին գործոց նախարարները արտակարգ նիստ մր պիտի գումարեն այս չարթուան րնթացքին՝ քննարկելու համար Իրաքի եւ ՄԱԿի միջեւ ծայր տուած վերջին տագնապր: Ժողովր պիտի գումարուի վաղր, Քուէյթի մէջ:*

●*ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ Հիւսէյն թագաւորր երէկ րսաւ, որ չի կրնար գօրավիգ կանգնի Իրաքի դէմ գինուորական գործողութեան մր, որ պիտի վնասէ իրաքցի ժողովուրդին:*

●*ՄԱԿի րնդհանուր քարտուղար Քոֆի Անան երէկ յայտնեց, որ Իրաք-ՄԱԿ տագնապին պիւանագիտական լուծում մր գրտնելու ձիգերուն ձախողութիւներ ապկտալի հետեւանքներ կրնայ ունենալ:*
(ՌԻՅԹԵՐ)

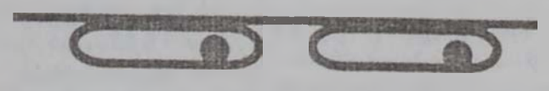
ԹՐՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԳՕՏԻ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏԷ ԻՐԱՔԻ ՀԻՒՍԻՍԸ

ՏԻԱՐՊԵՔԻՐ, 9 (ՌԻՅԹԵՐ).- Ականատեսներ Երկուշաբթի օր յայտնեցին, որ հազարաւոր թուրք վինուորներ հիւսիսային Իրաք մտած են ապահովութեան գօտի մը հաստատելու համար:

Ապահովութեան աղբիւր մը յայտնեց, որ թուրք վինուորներ սկսած են բանակավայրեր հաստատել քրտական երեք քաղաքներու մէջ: Յիշեալ աղբիւրը ըսաւ նաեւ, որ վրանէ քաղաքներ պիտի հաստատուին Զախոյի, Ամատիայի եւ Տահուքի մէջ, ուր 15 հազար վինուոր պիտի կեդրոնացուի կանխարգիլելու համար դէպի Թուրքիա քիւրտ գաղթականներու հոսանք մը: 1991ին, աւելի քան մէկ միլիոն իրաքցի քիւրտեր Թուրքիա եւ Իրան իուժած էին:

Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան բանբեր Նեճատի Ութքան հերքեց լուրերը, հաւաստելով, որ դէպի Իրաք որեւէ շարժում չէ կատարուած թրքական ուժերուն կողմէ: Շրջանի քրտական տեղեկատուական ցանցերը, սակայն հաստատեցին, որ թրքական բանակի շարժումներ կր նկատուին եւ թէ իրաքեան Պաթուֆա քաղաքին մէջ արդէն իսկ թրքական ուժեր կր նկատուին:

VISION CARE CENTER

KNAJIAN OPTICAL

Հիմնուած 1950ին

- Աչքի ընդհանուր քննութիւն
- Contact Lens բաժին
- Առաջին կարգի բժշկական ապակիներ
- Վերջին նորոյթ բժշկական եւ արեւի ակնոցներ

Հովանաւորութեամբ
ՏՈՔԹ. ՌԱՋՄԻԿ ԳՆԱՃԵԱՆԻ, վկայեալ
Պոսթընի համալսարանէն եւ հիւանդանոցէն:

Հասցէ՝ Օթոսթրատ ժըտէյտէ,
եարա կեդրոն (Yara center), առաջին յարկ,
Պաուչրիէի քաղաքապետարանին մօտ:
Հեռ. 03-629210 եւ 03-629594:

Speedway
BLANCO CENTER
ՀԵՌ. 585545-268962
ՕՐՈՒԱՆ ՃԱՇԸ
- ԽՈՐՈՎԱԾ ՀԱՒ
- ԼՈՒԲԻԱ
- ՏԼԳՊԱՈՒՈՒՆ
ԳԵՏՆԼՈՒՆՉԻՐ
- ԱՊԳԻԼ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԱԼ-ՍԱՏԻՐ
Տնօրէնութեամբ ՊՐ. ՖՈՒԱՏ ԽԱԼԻԼԻ
(Նախկին Ալ-Պայատր)
ՓԵՏՐ. ԱՄՍՈՒՆ 25% ԶԵՂՉ

ԱՆԹԻԼԻԱՍ - ՆԱՔՔԱՇ
Անթուան Ասիս համալիրին մէջ:
Հեռ. 01-414717 եւ 407255:

ԸՆԿ. ՀՐԱՆԴ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ...

1

մասնուեցաւ: Բոլոր այն խօսքերը, թէ գոյութիւն ունի Դրօ անունով անաբեկչական խումբ մը, որ ղեկավարուած է Հրանդ Մարգարեանի կողմէ, առու էին: Ան րսաւ, որ վարչապետ Քոչարեան վերջերս անդրադառնալով իր նախագահական թեկնածութեան հարցին, րսած էր, որ Ղարաբաղը Հայաստանին միանալու մասին 1 Դեկտեմբեր 1989ի որոշումը չէ քեկնուած աւելցնելով, որ նոյնր կ'ըսէինք մենք վձռաբեկատեանին մէջ: Եթէ Ղարաբաղը մերն է, ապա Ղարաբաղի բանակին հրամանատարին կողմէ Հրանդ Մարգարեանին արուած չէնք կրելու օրինական իրաւունքը ի կորուէ նաեւ Հայաստանի մէջ: Ռ. Սահակեան մատնանչեց, որ երբ ներկայիս Լ. Տ. Պետրոսեան չկայ, փաստ մը չէ որ անոր օբեկտն բոլորը կը հետեւէին մէկ մարդու ցուցմունքներուն եւ հրամանները: Իսկ այդ մարդը տարիներ շարունակ կը լռէր, հետեւաբար դատախազները եւ դատաւորները չէին գիտեր ինչպէս վարուիլ եւ անմեղ մարդը կը մնար բանտարկութեան մէջ: Իսկ «կեղծ» անձնաթուղթն ալ տրուած էր պետական մարմիններու կողմէ: Հետեւաբար Հրանդ Մարգարեանի արարքներուն մէջ յանցանք չկայ:

Ան աւելցուց, որ իրաւապահ ներկայ մարմինները կր մտածեն միայն իրենց աթոռները պահելու մասին: Տեսականօրէն կարելի է մտածել, որ նոյն մարդիկը վաղը Լ. Տէր Պետրոսեանը եւ Վանս Սիրադեղեանը կր դատեն:

Անդրադառնալով Հրանդ Մարգարեանի առողջական վիճակին, ան ըսաւ, որ ան կատարեալ առողջ է եւ ան բանտային չարչարանքի չէ ենթարկուած:

Իր կարգին Ա. Եսայեան նչեց, որ այսօրը անկնալտ կր դարձնէ, որ Հրանդ Մարգարեանը քաղաքական բանտարկեալ էր եւ անոր ազատ արձակումր կախեալ է Հայաստանի քաղաքական իրավիճակի փոփոխութենէն, այսինքն տեղի ունեցածը իրաւական ոլորտէ դուրս էր:

Կէսօրին ժամը 1ին, բացուեցաւ խանչեան փողոցի մէջ գտնուող բանտին դարպասները եւ ընկ. Հրանդ Մարգարեան դուրս եկաւ բանտէն:

Շատ լաւ կր վգամ, բայց կ'ափսոսամ, որ ալգովի կրսնցուցինք հինգ տարի, ես երեք, եղաւ իր պատասխանը «Երեւան»ի թղթակիցի հարցումին: Ան ըսաւ, որ ինք խոշտանգումի չէ ենթարկուած:

Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի ապագայի մասին խօսելով, ան ըսաւ. «կր կարծեմ լաւ ըլլալու հիմքեր կան, սակայն դեռ հեռու ենք շատ լաւ ըլլալէ»: Անդրադառնալով նախագահական ընտրութիւններուն, ան ըսաւ, որ «Անձը կարեւոր չէ: Կարեւորը այն է, թէ ինչ ծրագիր կր ներկայացնէ եւ ինչ կրնայ ստեղծէ երկրին մէջ, անձր ինծի համար երկրորդական է»: «Իսկ այս կացութեան մէջ, Դաշնակցութեան դերը բարոյականութեան եւ միասնութեան ամրապնդումն է», ըսաւ ընկ. Հրանդ Մարգարեան:

28 Մայիս 1995ին, գլխաւոր դատախազ Արտաւազդ Դէրգեան Դաշնակցութեան «Դրօ» կազմակերպութեան մասին մեղադրականը վաւերացուց, ուր «Դրօ»ն կր նկատուէր իբրեւ Դաշնակցութեան մէջ աշխատող գաղտնի կազմակերպութիւն: Անոր անդամները մեղադրուեցան սպանութիւններով եւ այլ յանցանքներով. ընկ. Հրանդ Մարգարեան կր նկատուէր «պարագլուխ»:

7 Յուլիս 1995ին սկսաւ «Դրօ»ի դատավարութիւնը, որ տեւեց 16 ամիս, մինչեւ 26 Նոյեմբեր 1996: 10 Դեկտեմբերին հրապարակուեցաւ դատավճիռը, որուն համաձայն մահապատիժի դատապարտուեցան երեք հոգի: Դատարանը ընդունեց, որ ընկ. Հրանդ Մարգարեան եւ Դաշնակցութիւնը ոչ մէկ կապ ունին «Դրօ»ի հետ: Ան կեղծ անձնաթուղթ եւ ապօրինի զէնք կրելու յանցանքով դատապարտուեցաւ հինգ տարի բանտարկութեան:

4 Յուլիս 1997ին, վձռաբեկ ատեանը որոշ փոփոխութիւններու ենթարկեց վձիռը, սակայն ընկ. Հ. Մարգարեանի մասին վձիռը մնաց անփոփոխ:

«Լրաքեր» պատկերասփիւռի տեղեկատուական յատուածին համաձայն, այսօր ազատ պիտի արձակուի ընկ. Վահան Յովհաննիսեան:

ՎԱՐԶԱՊԵՏ ՔՈՉԱՐԵԱՆ ...

չի լրացներ օրէնքի պահանջները» հարցումին պատասխանելով, Մ. Այկսանեան նչեց, որ 1989էն առաջ, Խորհրդային Միութեան իւրաքանչիւր քաղաքացի ունէր բոլոր իրաւունքները, ինչոր՝ Հայաստանի քաղաքացիները: Խորհրդային Միութեան Սահմանադրութեան 31րդ յօդուածին համաձայն, միութենական միւս հանրապետութիւններու քաղաքացիները Հայաստանի մէջ կ'օգտուէին Հայաստանի քաղաքացիներու բոլոր իրաւունքներէն: Ան րսաւ, որ եթէ Ռ. Քոչարեանի քաղաքացիութեան հարցին մասին վիճելի հարցեր ըլլան, ապա հարցին վերջնական լուծումը պէտք է տայ Սահմանադրական դատարանը:

ԼԵՒՈՆ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԴԷՄ Է ԹԵԿՆԱԾՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՒ ԳԱՂԱՓԱՐԻՆ

ՀՀՇԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ Կ'ՈՐՈՇԷ ՍԱՍՆԱԿՑԻԼ ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

ՀՀՇի Հանրապետական խորհուրդի Շաբաթ օրուան նիստէն ետք, կուսակցութեան վարչութեան նախագահ Վանս Սիրադեղեան յայտարարեց, որ ՀՀՇն անդամավնա